

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Palvelusetelit

Kotihoidon soveltamisohje

Pohjanmaan hyvinvointialue

Hyväksytty: Hyvinvointialuehallitus 26.09.2022 § 119

Sisällysluettelo

1. Yleiset ohjeet	3
2. Laskutus ja raportointi.....	5
Liite 1.....	7
Liite 2.....	12

1. Yleiset ohjeet

Mikäli asiakas täyttää kotihoidon myöntämisperusteet, Pohjanmaan hyvinvointialue voi tarjota palveluseteliä palvelun hankkimiseksi. Palveluseteliä ei myönnetä takautuvasti.

Hyvinvointialue päättää palvelun tuottamistavan, asiakkaalla ei ole subjektiivista oikeutta palveluseteliin. Ensisijaisesti kartoitetaan hyvinvointialueen omat resurssit ja asiakas hoidetaan, jos mahdollista, omassa tuotannossa. Hyvinvointialue tarjoaa asiakkaalle seteliä vasta siinä tilanteessa, kun omaan tuotantoon ei mahdu asiakkaita. Hyvinvointialueen yhteyshenkilö asiakkaisiin liittyvissä asioissa on palveluohjaaja.

Tilapäinen kotihoito voidaan myöntää palvelusetelillä asiakkaan kotiuttamistilanteessa tai kun avuntarve yllättäen lisääntyy. Tilapäisen palvelusetelin arvo on tuloista riippumaton ja kaikille asiakkaille saman suuruinen.

Säännöllisen kotihoidon aloittaminen edellyttää, että hyvinvointialue on tehnyt hoito- ja palvelutarpeen arvioinnin, laatinut palvelu- ja hoitosuunnitelman ja määritellyt palvelun sisällön ja määrän. Tuottaja ei voi tuottaa sellaista palvelua palvelusetelillä, joka ei ole määritelty palvelu- ja hoitosuunnitelmaan. Jos palveluntarve on epäselvä, tulee asiasta keskustella palveluohjaajan kanssa ennen palvelun tuottamista.

Palvelusetelin arvo on tulosidonnainen ja määräytyy kunnan määrittelemien asiakkaan jatkuvien ja säännöllisten tulojen sekä perheeseen mukaan.

Kotihoidon tavoitteena on tukea asiakkaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia ja toimintakykyä sekä mahdollisimman itsenäistä selviytymistä kotona. Omaisia ja lähipiiriä tuetaan osallistumaan hoitoon ja huolenpitoon.

Asiakkaat ovat vanhuksia, vammaisia tai pitkäaikaissairaita, joiden toimintakyky on joko tilapäisesti tai pysyvästi alentunut niin, että he tarvitsevat kotona asumiseensa apua. Kotihoito sisältää sosiaalihuoltolain 20 §:n ja 21 §:n ja sosiaalihuoltoasetuksen 9 §:n 1 kohdan tarkoittaman kotipalvelun ja kansanterveyslain 13 §:n 1 momentin tarkoittaman kotisairaanhoidon.

Kotihoitoon voidaan ottaa asiakas, jonka:

- a) toimintakyky on selkeästi alentunut (Rai toimintakykymittari)
- b) Asiakas tarvitsee sairautensa tai alentuneen toimintakykynsä vuoksi terveyden- ja sairaanhoitoa eikä kykene käyttämään kodin ulkopuolisia terveyspalveluita
- c) Asiakas on ollut sairaalahoidossa ja kotona selviytymisen edellytykset on selvitetty hoitoneuvottelussa ennen kotiutumista.

Tuottajan tulee huolehtia palvelu- ja hoitosuunnitelman mukaisista palveluista vähintään saman sisältöisenä ja samassa laajuudessa kuin hyvinvointialueen oma kotihoito tuottaa palvelun. Kotihoito toteutetaan tavoitteena asiakkaan voimavarojen ja toimintakyvyn ylläpitäminen, asiakaslähtöisyys huomioiden.

Osa kotisairaanhoidon tehtävistä ei välttämättä vaadi sairaanhoitajan/terveydenhoitajan pätevyyttä, vaan tehtävät voi tietyillä edellytyksillä hoitaa lähihoitaja. Lääkitystä antavalla hoitohenkilöstöllä on oltava ajantasaiset tiedot, koulutus ja lupa.

Asiakkaan hoidosta vastaa vastuulääkäri tai avoterveydenhuollon lääkäri. Terveys- ja sairaanhoidon vastuu on tuottajan sairaanhoitajalla/terveydenhoitajalla.

Tuottaja huolehtii asiakkaan asioidenhoitajan kanssa siitä, että asiakas saa hänelle kuuluvat julkiset etuudet (esim. Kelan hoitotuki, asumistuki). Raha-asioiden hoidosta vastaa asiakas tai hänen valtuuttamansa henkilö/edunvalvoja. Tarvittaessa avustetaan edunvalvojan hankinnassa.

Palvelutoiminnan tulee perustua hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020–2023 laatusuositukseen.

2. Laskutus ja raportointi

Palvelu- ja hoitosuunnitelman ajantasaisuus tarkistetaan ja arvioidaan vähintään kerran vuodessa ja aina hoidon tarpeen muuttuessa. Tämän yhteydessä arvioidaan myös palvelusetelitarve. Tuottaja ei voi automaattisesti olettaa, että asiakkaan oikeus palveluseteliin jatkuu. Tuottajalla on velvollisuus välittömästi ilmoittaa puhelimitse ja kirjallisesti (sähköposti riittää) palveluohjaajalle, mikäli palvelutarve muuttuu ja palvelu- ja hoitosuunnitelma vaatii tarkistamista. Hyvinvointialue ei korvaa tuottajan asiakkaalle tuottamia palveluja, joita voimassa oleva palveluseteli ei kata. Tuottaja on velvollinen olemaan yhteydessä palvelu- ja hoitosuunnitelman tekijään, jos on epäselvyyttä siitä mitä palvelua palvelusetelillä voidaan tuottaa.

Tuottaja laatii palvelusetelijärjestelmässä potilas- ja asiakasasiakirjat palvelutapahtuman yhteydessä.

Hyvinvointialue selvittää asiakkaalle tämän aseman palveluseteliä käytettäessä, palvelusetelin arvon, tuottajien hinnat, omavastuuosuuden määräytymisen perusteet ja arvioitu suuruus sekä vastaavasta palvelusta sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain mukaan määräytyvän asiakasmaksun. Yrittäjä ilmoittaa omat hinnanmuutokset asiakkaalle sekä kirjallisesti että suullisesti niin, että asiakas ymmärtää. Tarvittaessa tieto myös omaisille.

Asiakkaan palvelusetelillä suoritettujen kotihoidon palvelutunnit raportoidaan kuukausittain jälkikäteen laskutuksen yhteydessä.

Tuottaja laskuttaa hyvinvointialueen osuutta palvelusetelistä sähköisesti Vaana-järjestelmän tai Effector -järjestelmän kautta, riippuen alueella käytössä olevasta järjestelmästä. Vaanaa käyttäessä tuottaja sitoutuu suorittamaan kulloinkin voimassa olevan hinnaston mukaisen palvelusetelin maksuliikennekorvauksen setelin arvosta Vaanalle. Tuottaja sitoutuu myös noudattamaan hyvinvointialueen antamia ohjeita laskutukseen ja järjestelmän käyttöön liittyen.

Tuottaja tekee asiakkaan/hänen edustajansa kanssa kirjallisen sopimuksen palvelun hinnasta ja sisällöstä, jossa on eritelty palveluseteliin kuuluva palvelu, vastuut ja velvollisuudet. Tuottajan tulee asiakkaan ja tuottajan välisessä sopimuksessa sopia asiakkaan avainten hallinnasta ja niiden katoamisesta aiheutuneista kustannuksista.

Asiakkaalle myönnettyjen tuntien ylityksestä pitää olla yhteydessä palveluohjaajaan etukäteen. Tarpeen muuttuessa palveluohjaaja tekee päätöksen, miten hoito jatkossa järjestetään. Joissakin tapauksissa hoito joudutaan järjestämään jatkossa hyvinvointialueen tuotannossa (esimerkiksi moniammatillisen hoitoringin tarve).

Tuottaja laskuttaa hyvinvointialuetta annettujen ohjeiden mukaisesti jälkikäteen seuraavan kuukauden aikana. Laskutus tehdään joko Vaana-järjestelmän kautta asiakkaan palvelusetelipäätöksen mukaisesti (myös maksunalennusasiakkaiden laskutus) tai Effectorin kautta. Laskutusjakso on yksi kuukausi. Minimilaskutus on 15 minuuttia ja sen ylittyessä toteutuneiden aikojen mukaan. Mikäli sopimus on irtisanottu, tuottaja laskuttaa hyvinvointialuetta toteutuneesta palvelusta välittömästi. Kilometrikorvauksia ei hyvinvointialueelta makseta tuottajalle, eikä niitä voi erikseen asiakkailta veloittaa.

Laskussa tulee olla liitteenä asiakkaan tuntilistat, palvelupäätös ja päätös omavastuuosuuden määrästä. Jos tuntilistat puuttuvat, ei laskua voida asiatarastaa. Laskusta tulee ilmetä mistä summa koostuu. Asiakkaan ollessa osan kuukautta sairaalassa, kuukauden omavastuuosuus jaetaan kuukauden päivien määrällä ja kerrotaan kotona hoidettujen päivien lukumäärällä.

Liite 1.

Alla on kuvattu hoivan, terveyden- ja sairaanhoidon, kodinhoidon sekä muiden palveluiden sisältö.

Palveluun kuuluu myös asiakkaiden ohjaaminen elämänlaatua tukevien palvelujen piiriin kuten kulttuuri- ja virikepalvelut.

Asiakkaalle laaditaan henkilökohtainen palvelu- ja hoitosuunnitelma, joka määrittää asiakkaan palvelut.

Vähäistä apua (esimerkiksi kerran viikossa) tarvitsevat asiakkaat pyritään ohjaamaan ensisijaisesti yksityisten tuottajien piiriin, jos omaisten/läheisten apu ei ole saatavilla.

Hoiva

Kuntouttavalla ja toimintakykyä ylläpitävällä työotteella kotihoidon henkilökunta tukee asiakkaan omaa toimintakykyä ja omatoimista selviytymistä päivittäisissä toiminnoissa. Tarvittaessa asiakkaita avustetaan niissä toiminnoissa, joihin heidän oma toimintakykynsä ei riitä.

Päivittäinen hygienian hoito	Suihkuapu	Pukeutuminen
<p><u>Hygienianhoidossa ohjaaminen ja avustaminen</u></p> <ul style="list-style-type: none">Päivittäiset aamu- ja iltapesut (sis. esim. alapesut, kasvojen, kainaloiden, käsien, nivusten, rinnanalusten pesut)Ihon talkkaaminen/rasvaaminen ja tarkkailu (mm. kuivuus, haavaumat, punoitukset, ihottumat, hiertymät)Hampaiden/tekohampaiden pesuWC-käynti/vaipanvaihtoParranajoHiusten kampaaminenKynsien leikkaaminenStooman hoitoMunuaispussin/virtsapussin tyhjennys/vaihto	<ul style="list-style-type: none">Peseytymisessä ohjaaminen/valvominen/avustaminenSuihkuapu kerran viikossa (poikkeuksena sairaanhoidolliset ja yksilölliset syyt/tarpeet)Muut suihkutuksen yhteydessä tehtävä tehtävät toimet(esim. rasvaukset, kynsien leikkaus, parranajo, pukeutuminen)	<ul style="list-style-type: none">Pukeutumisessa, riisumisessa ohjaaminen/avustaminenPäivävaatteiden / yövaatteiden pukeminen, riisuminen ja vaihtaminenHuolehtiminen asianmukaisesta ja puhtaasta vaatetuksestaTukisukkien/sidosten laittaminen

Asiakasta ohjataan ja neuvotaan syömään terveellistä ja monipuolista ruokaa. Häntä ohjataan myös riittävän ja ravitsevan ruoan saannissa sekä ruokavaliota koskevissa asioissa. Asiakkaan nesteytystä ja ravitsemustilaa tarkkaillaan (mm. virtsaneritys ja kuivumisoireet). Ateriavälien tulee olla tasaiset.

Jos asiakas itse ei pysty valmistamaan ruokaa, harkitaan seuraavia vaihtoehtoja:	Ruokailussa avustaminen
<ul style="list-style-type: none"> • Ateriapalvelu (kunnan / yksityinen) • Omaisten valmistama ruoka • Valmiita einesarvikuita (omaiset huolehtivat tai tilataan kauppapalvelun kautta) • Kauppapalvelun tilauksen tekemisessä avustetaan tarvittaessa. Mikäli kauppapalvelua ei ole saatavilla, hoitaja voi käydä asiakkaalle kaupassa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ruokailun valvominen/ohjaaminen • Aterioiden esille laitto ja tarvittaessa lämmitys • Syöttäminen, letkuruokinta • Jälkien siistiminen ruokailun jälkeen

Kodin turvallisuus ja esteettömyys
<ul style="list-style-type: none"> • Turvallisuuteen liittyvissä asioissa neuvominen • Esteettömän kulun varmistaminen • Apuvälineistä neuvominen ja niiden hankinnassa avustaminen • Apuvälineiden käyttäminen silloin kun se on asiakkaan ja henkilökunnan turvallisuuden kannalta suositeltavaa (esim. nostolaite). • Asunnon turvallisuuden tarkastaminen säännöllisin väliajoin (esim. matot, liedet, palohälyttimet), jos omaisten/läheisten apu ei ole käytettävissä. • Muut turvajärjestelmät (esim. GPS-paikannin) asiakkaan ja läheisten osuus huomioiden.

Henkinen ja fyysinen vireys
<ul style="list-style-type: none"> • Asiakkaan omatoimisuuteen kannustaminen • Henkinen tukeminen kuuntelemalla ja olemalla läsnä • Fyysisten ja psyykkisten huolien ja ongelmien huomioiminen ja seuraaminen • Asiakkaan kanssa keskusteleminen sekä arjen asioissa ja ongelmatilanteissa tukeminen

Kotipalvelun tehtäviin kuuluu kodin päivittäisen siisteyden ylläpito alla kuvatun listan mukaisesti. Siistimistä voidaan myöntää asiakkaalle, jolla on muutenkin päivittäiset hoiva-avut käytössä.

Asiakas ohjataan ensisijaisesti käyttämään yksityisiä tuottajien tarjoamia palveluita siivouksen järjestämiseksi, jos omaisten apu ei ole saatavilla. Pelkkää kodinhoitoa ei myönnetä.

Siistiminen	Vaatehuolto
<ul style="list-style-type: none"> • Siisteydenylläpitämistä, kuten tavaroiden laittaminen paikoilleen, suurempien roskien lattialta ja pinnoilta poistaminen/tahrojen pyyhintä ja roskien ulosvieminen. • Tiskaus ja keittiön siistiminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Pyykkien laittaminen pesukoneeseen, kuivumaan ripustaminen ja kaappiin viikkaaminen. • Pyykin pesulaan lähettäminen

<ul style="list-style-type: none"> • WC:n siistiminen • Vuoteen sijaus • Imurointia myönnetään harkintaa käyttäen 	<ul style="list-style-type: none"> • Vuodevaatteiden vaihto tarvittaessa
--	---

Muut tehtävät

Muiden tehtävien osalta kartoitetaan ensisijaisesti omaisten, läheisten, ystävien ja muiden tahojen mahdollisuudet olla asiakkaan tukena. Näitä tehtäviä ovat mm. ulkoilu, saattoavun antaminen, hankinnoista huolehtiminen, etuuskien hakeminen ja palvelujen tilaaminen. Asiakkaiden lemmikkieläinten hoito- ja ulkoiluttaminen eivät sisälly kotihoidon tehtäviin.

Jos asiakas tarvitsee apua raha-asioiden hoitamiseen (pankkiasioinnit, käteisrahan nosto ym.) pyydetään omaisia huolehtimaan asiasta. Tarvittaessa haetaan asiakkaalle edunvalvoja.

Kotihoidossa ei ole tarkistuskäyntejä. Asiakkaalle ei myönnetä pelkästään asiointi- tai saattoapua.

Asiointi	Saattoapu	Muu
<ul style="list-style-type: none"> • Hakemusten täyttäminen (esim. Kelan etuudet, kuljetuspalvelu) • Apuvälineiden tilaaminen • Hoitotarvikkeiden ja vaippojen tilaaminen • Postin hakeminen postilaatikosta • Asiakkaan kanssa yhdessä asioiminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Päivähoitoon/kerhoihin/vuorohoitoon lähettäminen ja niistä vastaanottaminen • Terveyskeskuksen/sairaalaan/lääkäriin lähettäminen ja vastaanottaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Polttopuiden kantaminen sisään, mikäli ei ole käytössä muita lämmitysvaihtoehtoja • Veden sisään kantaminen

Terveyden- ja sairaanhoito

Terveyden- ja sairaanhoito toteutetaan kotihoidon palvelu- ja hoitohoitosuunnitelman mukaisesti.

Lääkehoitosuunnitelmassa määritellään hoitohenkilökunnan osaamisen varmistaminen ja organisaatiossa työskentelevien ammattiryhmien oikeudet osallistua hoitotyöhön. Pelkästään lääkkeenjako tarvitsevat asiakkaat pyritään ohjaamaan lääkkeenjako palveluiden piiriin.

Asiakkaan/potilaan voinnin muutoksista tulee raportoida välittömästi kotisairaanhoidon.

Lääkehoito	Sairaanhoidolliset toimenpiteet	Terveydentilan seuranta ja kirjaaminen
Lääkkeiden antaminen/ottamisen valvonta	Diabeteshoito (verensokerin mittaus, insuliinin pistäminen)	Punnitseminen ja painon seuranta
Lääkkeiden tilaaminen apteekista sekä apteekissa asiointi. Apteekista lääkeannospussien toimittaminen kotiin.	Katetrointi/Kestokatetrin vaihto Cystofixin hoito	Erilaisten arviointimittareiden ja testien tekeminen; esim. MMSE, MNA, GDS15, RAI annettujen ohjeiden mukaisesti
Lääkkeiden asianmukaisesta säilytyksestä huolehtiminen	Haavanhoito Ihon kunnon seuranta ja hoito	Muistihäiriöisten ja mielenterveyskuntoutujien tarvitsema erityinen tuki ja ohjaus
Lääkehoidon kokonaisvaltainen seuranta Lääkelistan ajantasaisuus	Spiran antaminen Happirikastimen käyttö	Jalkahoitajan tilaaminen asiakkaan pyynnöstä tai tarvittaessa
Yhteydenpito apteekkiin ja kotisairaanhoidon	Letkuruokinta/ Nenämahaletkun laittaminen	Päivittäinen kirjaaminen sähköiseen asiakastietojärjestelmään.
Astmasuihkeiden antaminen/ottamisen valvonta	Trakeostomian hoito	
Silmätippojen/geelin laittaminen	Akuutin avanteen hoito	
Lääkelaastarin vaihto	Injektioiden anto sc/im (esim: Cohemin, Peratsin, Klexane), Rokotukset	
Lääkkeenjako dosettiin	Näytteiden otto (mm.verikokeet, INR, viljelyt)	
Vatsantoimintaan liittyvä lääkitys	Elintoimintojen mittaaminen ja tarkkailu (mm. turvotusten tarkkailu, verenpaineen mittaus ja seuranta, hengitys)	
	Ompeleiden poisto	
	Korvahuuhdeltu	
	Pyelostomiahuuhdellut	
	Vatsadialyysi	
	Imupotilaanhoito	
	Antigoakulantti potilaan hoito (mm. verikokeet, lääkkeenjako)	

Liite 2.

Terveyden- ja sairaanhoidon ohjeita

1. Lääkehoito

Tuottajan tulee laatia lääkehoitosuunnitelma, joka päivitetään kerran vuodessa. VALVIRAn sivuilta www.valvira.fi löytyvät lääkehoidon toteuttamisen ohjeet ja oppaat.

2. Tuotteet ja hoitotarvikkeet /instrumentit

Tuottajan vastuulla on henkilöstön suojavaatetus ja turvaneulat.

Tuotteet

Haavanhoito Tuottajan vastuulla on
<ul style="list-style-type: none">• Haavanhoidon toteuttaminen, seuranta ja arviointi voimassa olevan haavanhoito-ohjeen mukaan• Hoitotarvikkeiden hankinta ja vieni potilaalle• Hoitotarvikejakelu hoidetaan potilaan terveysasemalta• Lähetteen kirjoittaa kotisairaanhoidon sairaanhoitaja• Instrumenttien hankinta ja huolto• Suojavaatetus• Seurantakontrollit• Haavan paranemisprosessissa tapahtuvissa muutoksissa yhteys hoitavaan tahoon (esim. kotisairaanhoido, vastuulääkäri, Soster/VKS haavanhoitaja)• Potilas itse kustantaa haavanpuhdistusaineet, voiteet ja haavan puudutusaineet

Laboratoriokokeet Tuottajan vastuulla on
<ul style="list-style-type: none">• Varmistaa, että potilaalla on laboratoriolähete kotisairaanhoidosta tai terveysasemalta• Hankinta ja hävitys, laboratorio näytteenottovälineistä mm. neulat, putket saa hakea Sepänkyläntien laboratoriosta• Näytteiden kuljetus laboratorioon• Lääkärin konsultointi vastauksista ja jatkohoidosta huolehtiminen

Kerta- ja kestopatentointi Tuottajan vastuulla on
<ul style="list-style-type: none">• Katetroinnin toteuttaminen, seuranta ja arviointi• hankkia lähete Ikäkeskuksen hoitotarvikejakelusta

- hankkia itse suojarustus
- konsultoida tarvittaessa hoitavaa lääkärää
- Kestokatetroinnissa potilas kustantaa puudutusgeelin, resepti hankinnasta vastaa tuottaja

Stoomanhoito

Tuottajan vastuulla on

- Stoomahoidon toteuttaminen, seuranta ja arviointi
- hankkia lähete Ikäkeskuksen hoitotarvikejakelusta
- hankkia itse suojarustus
- konsultoida tarvittaessa hoitavaa lääkärää tai VKS:n stoomahoitajaa

Marevanhoito ja INR-näyte

Tuottajan vastuulla on

- Marevanhoidon toteutus, seuranta ja arviointi
- varmistaa potilaan voimassa oleva laboratoriolähete
- Näytteenottovälineiden hankinta ja hävitys
- Veenanäytteen otto
- INR arvon, Marevan annostuksen ja seuraavan näytteenottopäivän huolehtiminen omalta terveysasemalta
- Tarvittaessa Marevan lääkkeen jakaminen
- Lääkärin ohjeen mukaan tarvittaessa K-vitamiinin vieminen potilaalle kotiin

Hoitotarvikkeet / instrumentit

Hoitotarvikejakeluun kuuluvat tarvikkeet (katetrit ja stoomatarvikkeet) tuottajat hankkivat hoitotarvikejakelusta normaalin käytännön mukaan.

Haavanhoitotarvikkeet:

- Kotisairaanhoido kirjoittaa lähetteen tarvikkeista tuottajalle ja tuotteet haetaan potilaan omalta terveysasemalta (omavastuu 3 kk).
- Tuottaja vastaa omista instrumenteista (hankinta, huolto) tai lainaavat vastaanotolta.
- Riskijätteet huolehtii tuottaja.

3. Koulutukset, osaaminen

Lääkehoidon osaamisen varmistaminen (esim. LOVE = lääkehoidon osaamisen verkossa)

- Tuottajat hankkivat palvelun itse
- Lupatodistukset

→ lääkärin tulee allekirjoittaa lupatodistukset (suoritettuna tentti, lääkelaskut sekä näytöt x 3), yritykset hankkivat itse lääkärin, joka vastaa tehtävästä.

Toimenpideosaaminen

- Tuottaja varmistaa työntekijän toimenpideosaaminen sairaanhoidollisissa toimenpiteissä

esim. lääkeruiskeen antaminen ihon alle (lh), kertakatetrointilupa (lh), rokottaminen (sh); koulutus + näytöt.

- nimikesuojatun (lh) näytön vastaanottaa kokenut laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö (sh/th), näytöt ovat yksikkö/virastokohtaisia
- nimikesuojattu opiskelija (lh) ei toimi luvanvaraisissa tehtävissä

Laiteosaaminen

- Laki terveydenhuollon laitteista (§ 24) edellyttää, että ammattimaiset käyttäjät vastaavat mm. laitteiden turvallisesta, käyttöohjeiden mukaisesta käytöstä sekä käyttökoulutuksen riittävydestä. Hoitotyössä käytettäviä laitteita ovat Valviran mukaan esim. verenpainemittarit, INR-mittari, pyörätuolit/rollaattorit, nostolaitteet.

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Palvelusetelit

Lääkinnällisen kuntoutuksen

soveltamisohje

Pohjanmaan hyvinvointialue

Hyväksytty: Hyvinvointialuehallitus 26.09.2022 § 119

Sisällysluettelo

1	Soveltamisala	17
2	Määritelmät	17
3	Palvelujärjestelmän piiriin kuuluvat asiakkaat ja potilaat	17
4	Palveluntuottajan velvoitteet	18
4.1	Palvelusetelillä tuotettavan palvelun aikaraja/aikarajoitus	18
4.2	Palvelupalautteen kirjaaminen ja sisältö.....	18
4.3	Palvelupalautteen toimittaminen Pohjanmaan hyvinvointialueelle	19
4.4	Palveluntuottajan toimitiloja koskevat vaatimukset	19
4.5	Palveluntuottajan henkilökunnan pätevyysvaatimukset	20
4.6	Markkinointi, hintatiedot ja ajanvarauksen peruuttaminen	20
5	Laskutus ja maksukäytännöt	21
6	Palvelusetelin arvo ja palvelusetelipalvelun hinnoittelu	21
7	Matkakorvaus	22
8	Palvelun sisältövaatimukset	22
8.1.	Terapian tavoitteet	22
8.2.	Etäkuntoutus.....	23
8.3.	Terapiamuodot.....	23

1 Soveltamisala

Tätä soveltamisohjetta noudatetaan, kun Pohjanmaan hyvinvointialue järjestää lääkinnällisen kuntoutuksen terapiapalveluja palvelusetelillä alueellaan asuville sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain (569/2009) mukaisesti.

Pohjanmaan hyvinvointialueen kunnat kuuluvat palvelusetelillä ostettavien terapia- ja peruukkipalvelujen piiriin. Tämä soveltamisohje ja sen liitteet koskevat kaikkia Pohjanmaan hyvinvointialueen kuntia.

2 Määritelmät

Lääkinnällisen kuntoutuksen palvelukohtaisessa soveltamisohjeessa:

- **kuntoutussuunnitelmalla** tarkoitetaan potilaalle/kuntoutujalle laadittavaa kirjallista kuntoutussuunnitelmaa, jossa määritellään lääkinnällisen kuntoutuksen tarve, tavoitteet ja sisältö. Vastuu kuntoutussuunnitelman laatimisesta on lääkärillä ja moniammatillisella työryhmällä ja se laaditaan kuntoutujan kanssa yhdessä. Kuntoutussuunnitelman laatimisesta säädetään Terveystieteiden tutkimuskeskuksessa 30.12.2010/136, 29§ sekä Laissa potilaan asemasta ja oikeuksista 17.8.1992/785, 4a§;
- **lääkinnällisen kuntoutuksen palveluilla** tarkoitetaan fysio-, toiminta-, lymfa-, puhe- ja musiikkiterapiaa. Lääkinnällisen kuntoutuksen järjestämisestä huolehtii Pohjanmaan hyvinvointialue. Palvelut tulee järjestää sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisiksi kuin kuntoutuksen tarve Pohjanmaan hyvinvointialueella edellyttää (Lääkinnällisen kuntoutuksen asetus 1015/1991, 3§).

3 Palvelujärjestelmän piiriin kuuluvat asiakkaat ja potilaat

Palvelusetelin voi saada Pohjanmaan hyvinvointialueen potilas

- jolla on asiantuntijan toteama toimintakyvyn vajaus
- jolle lääkinnällinen kuntoutus on välttämätöntä toimintakyvyn parantamiseksi tai palauttamiseksi
- joka ei ole pysyvästi laitoshoidossa.

Palveluseteli on vaihtoehto Pohjanmaan hyvinvointialueen itse tuottamalle tai ostamalle palvelulle. Potilas tai hänen omaisensa tekee valinnan, käyttääkö hän palveluseteliä vai Pohjanmaan hyvinvointialueen muulla tavoin toteuttamaa lääkinnällistä kuntoutusta. Jos potilas valitsee palvelusetelin, hänelle kirjoitetaan palvelusetelisisitumus.

4 Palveluntuottajan velvoitteet

4.1 Palvelusetelillä tuotettavan palvelun aikaraja/aikarajoitus

Palveluntuottaja aloittaa uuden asiakkaan viimeistään kuukauden sisällä palvelun tilaamisesta.

4.2 Palvelupalautteen kirjaaminen ja sisältö

Palvelupalaute toteutetusta terapiasta laaditaan Palse.fi -portaaliin. Palvelupalautteen tarkoitus on antaa objektiivinen arvio terapian tuloksellisuudesta ja kuntoutujan voimavaroista. Hoitopalautteen tulee sisältää kuvaukset lähtötilanteesta, terapian tavoitteista ja tavoitteiden toteutumisesta.

Palvelupalautteessa tulee raportoida missä määrin etäterapiaa on asiakkaan kanssa käytetty ja miten terapeutti arvioi sen onnistuneen tai mistä syystä etäterapiaa ei voitu jatkaa, mikäli sen käyttö on keskeytetty kuntoutusjakson aikana.

Esimerkki palvelupalautteen sisällöstä:

- Asiakkaan henkilötiedot
- Lähetediagnoosi, tulosyy, hoitomääritys tai vastaava
- Mahdolliset tukitoimet
- Tiedot palvelusetelin myöntäjästä, päätösnumero ja päätöspäivämäärä

Alkutilanne ja terapian tavoite

- Terapian aloituspäivämäärä
- Lähtötilanne, asiakkaan keskeiset ongelmat sekä niiden vaikutus hänen toimintakykyynsä
- Terapian toteutuksen suunnitelma ja tavoitteet GAS-tyyppisesti

Terapian toteutus

- Terapian toteutus kirjataan pääpiirteissään käyttäen jäsentelyssä ja toteutuksen sisällön kuvaamisessa toimialan yleisesti sovittua nimikkeistöä
- Käyntien määrä, käyntitiheys ja jakson pituus

Terapian arviointi

- Palautteen kirjoittamispäivä

- Jäljellä olevien terapiakertojen määrä ja arvioitu terapian päättymispäivämäärä.
- Asiakkaan toimintakyky lähtötilanteeseen verrattuna (terapian tuloksellisuus), toimintakyvyn muutoksen vaikutus arkeen
- Terapiajakson aikana käytetyt tutkimus- ja arviointimenetelmät sekä mittarit
 - Käytettyjen mittareiden tulee mitata kuntoutukselle asetettuja tavoitteita
- Terapian tavoitteiden saavuttaminen
- Asiakkaan tai omaisen arvio terapian vaikutuksista
- Asiakkaan jatkokuntoutusresurssit, mitä vielä saavutettavissa, tavoitteet
- Lymfaterapian osalta tieto siitä, mitkä tilatut tukituotteet ovat soveltuneet asiakkaalle.

Palautteen antajan nimi, ammatti, yhteystiedot

4.3 Palvelupalautteen toimittaminen Pohjanmaan hyvinvointialueelle

Palveluntuottaja kirjaa toteutuneet terapiakäynnit viiden (5) vuorokauden kuluessa Palse.fi – portaaliin ja toimittaa palvelupalautteen kuukauden kuluessa terapiajakson päättymisestä. Palvelupalaute on edellytys laskutukselle.

Potilaan antaessa riittävän ajoissa palveluntuottajalle tiedon kontrollikäynnistä lääkärille, palveluntuottaja toimittaa terapiajaksosta väliarvion niin, että se on lääkärin käytettävissä kontrollikäynnillä.

Lasten terapioissa käydään aloituskeskustelu ensimmäisen kolmen terapiakäynnin pohjalta yhteisen ymmärryksen muodostamiseksi kuntoutussuunnitelmassa määritellyistä tavoitteista.

Palvelupalaute sekä mahdolliset väliarvio ja aloituskeskustelu sisältyvät palvelusetelin hintaan.

4.4 Palveluntuottajan toimitiloja koskevat vaatimukset

Liikuntarajoitteisella, esimerkiksi pyörätuolia käyttävällä, asiakkaalla tulee olla esteetön pääsy palveluntuottajan toimitiloihin. Myös toimitiloissa tulee voida liikkua esteettömästi ja siellä on oltava riittävät hygienia- ja wc-tilat. Toimitiloilla on oltava pelastusviranomaisen hyväksymä pelastussuunnitelma ja turvallisuus selvitys.

Mikäli terapia toteutetaan asiakkaan kotona, palveluntuottaja huolehtii potilasturvallisuudesta.

Palveluntuottaja huolehtii siitä, että allastilojen käytössä noudatetaan Kuluttajaviraston julkaisusarjan 4/2002 ohjetta. Allasterapiaa toteutettaessa on allastiloissa oltava henkilö, jolla on suoritettuna voimassa oleva SPR:n EA 1 –kurssi tai vastaavan tasoisen koulutus. Ensiaputaidot on päivitettävä määräajoin.

4.5 Palveluntuottajan henkilökunnan pätevyysvaatimukset

Henkilökunnan ja sijaisten tulee täyttää terveydenhuollon henkilöstölle asetetut lakisääteiset vaatimukset. Fysio-, toiminta-, puhe- ja lymfaterapiaa toteuttavalta henkilöstöltä edellytetään terveydenhuollon ammattihenkilöistä säädetyn lain (559/1994) mukaista oikeutta harjoittaa ko. terapeutin ammattia. Palveluntuottaja vastaa siitä, että terapiaa toteuttava henkilöstö täyttää laissa säädettyt kelpoisuusehdot ja suorittaa vain sellaisia työtehtäviä, joihin heillä on säännösten tai valtakunnallisten ohjeidenmukainen oikeus.

Vastavalmistuneelle tai alle kaksi (2) vuotta työkokemusta omaavalle terapeutille tulee nimetä senioriterapeutti. Yksityinen ammatinharjoittaja nimeää sen itselleen ja yritys työntekijälleen.

Manuaalista lymfaterapiaa saa antaa laillistettu ammattihenkilö, joka on fysioterapeutin, kuntohoitajan, sairaanhoitajan tai toimintaterapeutin tutkinnon lisäksi suorittanut lymfaterapeutin erikoispätevyyden Suomessa tai ulkomailla. Suomessa hyväksytyjä koulutuksen järjestäjiä ovat Suomen Fysioterapia ja kuntoutusyritykset ry yhteistyössä Feldberg -klinikan kanssa, Suomen Lymfahoito ry Lymfterapi i Finland rf. ja Vodder Instituutti.

Palveluntuottaja huolehtii henkilöstönsä ammattitaidon ylläpidosta ja täydennyskoulutuksesta ja päivittää henkilöstöluetteloa jatkuvasti niin, että se on ajantasainen.

4.6 Markkinointi, hintatiedot ja ajanvarauksen peruuttaminen

Markkinoinnilla ei tule luoda tarpeetonta sosiaali- tai terveydenhuoltopalvelujen kysyntää. Ilmoituksen tulee sisältää tiedot vastaanottopaikasta, -ajasta ja ajanvarausmahdollisuudesta.

Tarjottavien palvelujen hintatiedot tulee toimittaa asiakkaalle hänen pyynnöstään myös kirjallisessa muodossa.

Palveluntuottajan on informoitava asiakasta palveluntuottajan/yrityksen käytänteistä koskien ajanvarauksen peruuttamista ja peruuttamatta jättämisestä mahdollisesti aiheutuvia seurauksia. Mikäli peruuttamatta jättämiseen on hyväksyttävä syy (esim. sairastuminen), ei peruuttamatta jääneestä käynnistä voida periä maksua.

Palveluntuottajan tulee olla tavoitettavissa puhelimitse virka-aikana.

5 Laskutus ja maksukäytännöt

Palveluntuottajan antama terapia perustuu aina palvelusetelisitoumuksessa olevaan kuntoutussuunnitelmaan, josta ilmenevät terapian tavoitteet, sisältö, terapiakertojen määrä ja toteutumistapa.

Ilman perusteltua syytä käyttämättä jääneen ajan palveluntuottaja veloittaa potilaalta, eikä siihen voi käyttää palveluseteliä. Perustelluksi syyksi voidaan katsoa esimerkiksi äkillinen sairastuminen, jolloin peruuntuneen ajan voi yhden kerran veloittaa palvelusetelillä. Potilaan palvelutarpeen päättyessä pitkäaikaisesti tai pysyvästi, palvelusetelipäätös raukeaa ja se palautetaan Pohjanmaan hyvinvointialueelle. Mikäli palvelu keskeytyy, on siitä välittömästi ilmoitettava Pohjanmaan hyvinvointialueelle.

Palveluntuottaja laskuttaa korkeintaan kaksi (2) kertaa kuukaudessa jälkikäteen palvelusetelipäätöksen mukaisesti. Maksuehto: 21 pv netto. Laskussa tulee olla palveluseteliportaalissa muodostettu laskuviite. Laskun tulee olla ilman asiakkaiden henkilötietoja.

6 Palvelusetelin arvo ja palvelusetelipalvelun hinnoittelu

Lasten terapian osalta seteli kattaa koko terapian hinnan sisältäen laskutus- ja muut lisät. Aikuisten kohdalla palveluntuottaja saa veloittaa palvelusetelin ja palveluntuottajan hinnan välisen eron potilaalta omavastuuosuutena.

Ilmoitettuun hintaan ei saa lisätä muuta maksua. Palveluseteliä käytettäessä potilaan maksama omavastuuosuus ei kerrytä maksukattoa.

Palvelusetelillä korvattavan terapian hinta ei saa muuttua potilaan palvelusetelin voimassaoloaikana. Pohjanmaan hyvinvointialue ilmoittaa vuosittain ajankohdan, jolloin palveluntuottajan on mahdollista halutessaan tehdä hinnanmuutoksia palveluseteliportaalissa. Muulla tavoin tehdyt hinnanmuutokset ovat mitättömiä. Laskutuslisät tai muut kulut sekä palvelukokonaisuuteen kuulumattomat lisäpalvelut katsotaan hinnankorotuksiksi. Hinnoittelumalli ei sido palveluntuottajaa muutoin kuin palvelusetelin osalta.

7 Matkakorvaus

Kotikäyntien matkakulut korvataan 15 km yhdensuuntaisen matkan ylittävältä osuudelta voimassa olevan kilometrikorvauksen mukaisesti.

8 Palvelun sisältövaatimukset

Lääkinnällinen kuntoutus ja palvelusetelillä tuotetut terapiat perustuvat asiakkaalle laadittuun kuntoutussuunnitelmaan, joka sisältää terapian tavoitteet ja ohjaa terapian sisältöä. Palvelusetelillä myönnettyjen terapiajaksojen seuranta ja väliarviot sovitaan kuntoutussuunnitelmassa. Terapiajaksosta laaditaan hoitopalaute.

Palveluntuottaja noudattaa hyvää kuntoutuskäytäntöä. Hyvät kuntoutuskäytännöt perustuvat kokemusperäiseen ja tieteelliseen tietoon pohjautuvaan vaikuttavuusnäyttöön. Hyvä kuntoutus on oikea-aikaista ja oikein kohdennettua, jossa etukäteen otetaan huomioon kokonaisvaltaisesti kuntoutujan tarpeet ja nyky-ympäristö ja joka toteutuu yhdessä kuntoutujan kanssa asetettujen tavoitteiden mukaisesti käyttäen tuloksellisia ja yleisesti hyväksytyjä kuntoutusmenetelmiä. Prosessin aikana syntyvä tieto ja jatko-ohjauksen tarve välitetään kuntoutujan suostumuksella hoidosta tai seurannasta vastaavaan yksikköön. Kuntoutuksen aikana tehdään kuntoutujan tarpeiden mukaista verkostoyhteistyötä. Hyvään kuntoutukseen kuuluu riittävän tiedon antaminen ja ohjaus sekä kuntoutujan aktiivinen osallistuminen.

Palveluntuottaja sitoutuu siihen, että palveluseteliä käytetään vain siihen terapiaan, joka myöntämispäätöksessä on määritetty. Palveluntuottaja sitoutuu noudattamaan kuntoutussuunnitelmaa ja siinä olevia tavoitteita, pyydettyä käymään aloituskeskustelun tavoitteista lähettävän tahon kanssa.

8.1. Terapian tavoitteet

Terapioiden tavoitteena on edistää, palauttaa ja tukea asiakkaan terveyttä, liikettä, liikkumista sekä toiminta- ja kommunikaatiokykyä. Terapiaan sisältyy aina keskeisesti ohjaus. Ohjauksen tavoitteena on kannustaa asiakasta ja läheisiä osallistumaan aktiivisesti kuntoutukseen sekä lisätä lähihenkilöiden ymmärrystä asiakkaan tilanteesta ja näyttää ja mallittaa keinoja, joiden avulla he voivat tukea asiakkaan suoriutumista arjen toimintaympäristöissä.

8.2. Etäkuntoutus

Kuntoutus voidaan toteuttaa, lähettävän tahon harkinnasta ja perustellusta syystä, osittain tai kokonaan etäkuntoutuksena. Tällöin lähettävä taho arvioi jo palveluseteliä myönnettäessä etäkuntoutuksen sopivuutta ja hyötyä.

Etäkuntoutusta voi, ja on suositeltavaa, käyttää monipuolisesti kuntoutusprosessin eri vaiheissa. Se voi soveltua esimerkiksi toimintakyvyn arviointiin, terapian aikaiseen harjoitteluun sekä omaisten, avustajien ja ammattihenkilöiden kuten opettajien ohjaamiseen. Etäkuntoutus ja kasvokkain tapahtuva kuntoutus voivat vuorotella kuntoutusjakson aikana. Etäterapiana toteutettua kuntoutusta voi olla tarpeen tauottaa tai jaksottaa eri tavoin kuin kasvokkain tapahtuvaa kuntoutusta. Erityistä huomiota etäkuntoutusta harkittaessa on kiinnitettävä kuntoutujan kehitystasoon, kognitiivisiin valmiuksiin, ongelmien vaikeusasteeseen ja kuntoutustavoitteisiin sekä läheisten sitoutumiseen.

Palveluntuottaja on velvollinen järjestämään etäkuntoutusta niille asiakkaille, jotka valitsevat sen toteutustavaksi. Palveluntuottajan tulee ohjata ja seurata etäkuntoutuksen toteutumista. Palveluntuottaja hankkii itse tarvittavan osaamisen ja välineistön etäterapian toteuttamiseksi.

Etäterapian toteuttamisessa noudatetaan Valviran ohjeistusta https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/yksityisen_terveydenhuollon_luvat/potilaille-annettavat-terveydenhuollon-etapalvelut (ohjeistus löytyy sivustolla myös ruotsiksi)

Lisäksi on huomioitava, että

- Etäterapian soveltuvuus tulee aina arvioida yksilöllisesti ja sopia sen käytöstä asiakkaan tai tämän huoltajien kanssa. Tarvittaessa asiakas on ohjattava perinteiselle vastaanotolle.
- Etäterapiakäynti rinnastetaan kasvokkain tapahtuvaan vastaanottokäyntiin, myös palvelusetelin arvo on sama (45min vastaanottokäynti/etäterapia).
- Etäterapiakäynnin voi jakaa myös kahteen osaan silloin, kun kyseessä on kotona tapahtuvan harjoittelun tai toiminnan tukeminen. Ne muodostavat silloin ajallisesti yhdessä yhden etävastaanottokäynnin.

8.3. Terapiamuodot

Fysioterapia

Fysioterapiassa korostetaan aktiivista terapeuttista harjoittelua arjen toimintojen sujuvoittamiseksi. Passiivisia hoitoja, kuten akupunktiota tai hierontaa, ei myönnetä lääkinnällisenä kuntoutuksena. Palveluseteliin sisältyy kirjalliset kotiohjeet asiakkaalle. Fysioterapian tavoitteena on edistää, palauttaa ja ylläpitää asiakkaan terveyttä, liikettä, liikkumista ja toimintakykyä.

Fysioterapiapalveluseleitä myönnetään yksilöllisiin kuntoutuspalveluihin ja ohjauskäynteihin (verkostotapaamisiin) kuntoutussuunnitelman mukaisesti. Lapsen/nuoren/aikuisen toimintaympäristössä fysioterapiapalveluseleitä myönnetään silloin, kun harjoittelu omassa ympäristössä on tuloksellisempaa tai kun vastaanotolla käyminen aiheuttaa kohtuuttomia vaikeuksia, esim. hissitön asunto, väsyminen, pidätyskyvyn häiriö.

Toimintakykyä ylläpitävää yksilöllistä fysioterapiaa myönnetään harkinnan mukaan, kun alentunut toimintakyky uhkaa kotona selviytymistä, esim. vaikean neglect-oireiston tai voimakkaan spastisuuden vuoksi. Palveluseteliä ei myönnetä silloin, kun tarvitaan passiivista hoitoa.

Allasterapiaan myönnetään yksilöfysioterapian palveluseleitä, kun fysioterapian arvioidaan olevan tuloksellisempaa vedessä toteutettuna, esim. tasapainohäiriöiden, ataksian tai tule-
oireiden vuoksi. Yksilölliseen allasterapiaan myönnetään palveluseleitä vain silloin, kun terapia edellyttää manuaalista ohjausta vedessä.

Toimintaterapia

Toimintaterapiassa korostetaan aktiivista terapeuttista harjoittelua arjen toimintojen sujuvoittamiseksi. SI-terapiaa voi toteuttaa ainoastaan ko. erikoistumiskoulutuksen suorittanut laillistettu fysio- tai toimintaterapeutti.

Toimintaterapiapalveluseleitä myönnetään yksilö- ja ryhmämuotoisiin kuntoutuspalveluihin ja ohjauskäynteihin (verkostotapaamisiin) kuntoutussuunnitelman mukaisesti. Käyntejä voidaan myöntää kuntoutussuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden mukaisesti joko vastaanottokäynteinä ja/tai lapsen/nuoren/aikuisen omissa toimintaympäristöissä. Palveluseteliin sisältyy tarvittaessa terapeutin valmistamat, asiakkaalle soveltuvat, kuntoutusmateriaalit sekä kirjalliset kotiohjeet.

Ryhmämuotoinen toimintaterapia

Ryhmäterapia on perusteltua silloin, kun kuntoutujan yksilölliset tavoitteet voidaan saavuttaa ryhmässä ja se soveltuu kuntoutujan tarpeisiin. Ryhmäterapiassa korostuu vuorovaikutus, vertaistuki, mallioppiminen sekä yhteisöllisyys. Ryhmässä toimiminen tukee sosiaalisten-, vuorovaikutus-, toiminnanohjaus- ja tunnetaitojen kehittymistä.

Toiminnan muotojen tulee olla terapeuttisia ja yleisten tavoitteiden lisäksi jokaisen osallistujan kuntoutussuunnitelmaan kirjattuihin tavoitteisiin johtavia. Jotta ryhmässä opitut taidot siirtyvät arkeen, yhteistyö arkiympäristöjen kanssa on erityisen tärkeää. Palveluseteliin sisältyy tarvittaessa terapeutin valmistamat, asiakkaalle soveltuvat, kuntoutusmateriaalit ja kotiohjeet, jotta ryhmässä käsiteltäviä asioita voidaan hyödyntää arjessa.

Asiakkaalle laaditaan yksilöllinen suunnitelma ryhmäterapiassa toteuttamisesta palvelun tilaajan toimesta. Ryhmät voivat olla 1–2 terapeutin toteuttamia suljettuja ryhmiä. Yhteen ryhmään otetaan 4–6 lasta.

Puheterapia

Puheterapeutti suunnittelee terapiasisällön asiakkaan ikä- ja kehitystason huomioiden. Taitojen edistymistä ja terapiasta hyötymistä arvioidaan kuntoutuksen edetessä peilaten terapialle asetettuihin tavoitteisiin. Puheterapiassa korostetaan asiakkaan aktiivista osallistumista puheterapeuttiseen kuntoutukseen huomioiden mm. asiakkaan ikä-, toimintakyky ja häiriön laatu.

Puheterapiapalveluseteleitä myönnetään yksilöllisiin kuntoutuspalveluihin ja ohjaukseynteihin (verkostotapaamisiin) silloin, kun asiakkaalla on julkisella puolella laadittu kuntoutussuunnitelma. Palveluseteliin sisältyvät asiakkaalle soveltuva kuntoutusmateriaali sekä kotiharjoitusohjeet. Ympäristön ohjaukseen on perusteltua myöntää esimerkiksi päiväkotitai kotikäyntejä.

Musiikkiterapia

Musiikkiterapiaa voidaan myöntää asiakkaalle, jolla on neuropsykiatrisista sairauksista aiheutuvia kommunikaation ongelmia sekä psykiatrisille 16–25-vuotiaille potilaille toiminnallisena terapiamuotona kuntoutuspsykoterapian vaihtoehtona.

Lymfaterapia

Lymfaterapiaa myönnetään silloin, kun kyseessä on yhdistelmäterapia, johon kuuluu manuaalinen lymfaterapia, kompressiosidokset, terapeuttinen harjoittelu ja ohjaus itsehoitoon. Lymfaterapia toteutetaan palveluntuottajan tiloissa tilaajan antamien ohjeiden ja palveluseteliin liitettyjen esitietojen mukaan.

Lymfaterapeutti arvioi ja mittaa potilaan turvotuksen sekä sen vaikutuksen toimintakykyyn. Lymfaterapeutti ohjaa potilasta harjoittelemaan itsenäistä turvotuksen vähentämiseksi sekä liikkumis- ja toimintakyvyn edistämiseksi. Lymfaterapiajakson päättyessä lymfaterapeutti arvioi lymfakierron aiheuttamaa turvotusta, toimintakykyä ja lymfaterapian tuloksellisuutta samoilla menetelmillä ja mittareilla kuin terapian alku- ja välivaiheessa. Alku-, (väli-) ja loppumittaukset kirjataan Palse.fi -portaalin hoitopalauteosioon.

Lääkinnällisen kompressiotuotteen päivittäinen käyttö on tärkein ja tehokkain keino turvotuksen hoidossa. Lymfaterapian palveluun sisältyy kompressiotuotteiden arviointiin ja tilaamiseen liittyvä mittaus, tilaus ja kompressiotuotteen luovuttaminen asiakkaalle.

Kompressiotuotteeseen tarvitaan aina erillinen maksusitoumus palvelusetelin myöntäneeltä erikoisalalta. Maksusitoumus tulee olla ennen kompressiotuotteen tilaamista. Kompressiotuotteiden hankinnassa noudatetaan aina Erva-alueen sopimuksia. Ainoastaan lääketieteellisestä syystä ja hoitavan lääkärin suostumuksella on mahdollista poiketa hankintasopimuksista.

Palvelusetelit

Omaishoidon tuen soveltamisohje

Pohjanmaan hyvinvointialue

Hyväksytty: Hyvinvointialuehallitus 26.09.2022 § 119

SISÄLLYSLUETTELO

1	Omaishoidon tuen palveluseteli	0
2	Omaishoidon lakisääteinen vapaa	0
2.1	Palvelusetelin käyttö	0
3	Lomitus kotona	0
3.1	Palvelusetelin käyttö	1
4	Soveltamisohjeen muuttaminen	1

Liitteet

Liite 1.	Palvelusetelin arvo
----------	---------------------

1 Omaishoidon tuen palveluseteli

Omaishoidon tuessa on kahdenlaisia palveluseteleitä. Lakisääteisiin vapaisiin myönnetään palveluseteli ja palveluseteli omaishoidon tuki lomitusta kotiin.

Omaishoidon tuen palveluseteli on Pohjanmaa hyvinvointialueen yksi tapa järjestää omaishoitajan lakisääteiset vapaapäivät. Omaishoidontuen palvelusetelillä omaishoitaja turvaa vapaapäivien ajalle hoidettavalle tarvittavan hoidon ja palvelun. Muita käytettävissä olevia vaihtoehtoja ovat intervallihoido, läheislomitus ja päivätoiminta. Asiakas sopii ohjaajan kanssa, mitä vaihtoehtoa hän käyttää.

2 Omaishoidon lakisääteinen vapaa

Omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) mukaan omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata kolme vuorokautta sellaista kalenterikuukautta kohti, jonka aikana hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin.

Omaishoitaja voi pitää vapaansa kuukausittain tai hän voi säästää niitä ja pitää kerralla useampia päiviä. Vapaat on pidettävä kalenterivuosittain. Etukäteen vapaapäiviä ei voi pitää, mutta jälkikäteen asiakkaalla on oikeus pitää vapaansa kalenterivuoden alusta (vapaat on pidettävä kalenterivuosittain).

Omaishoidon tuen palvelusetelillä omaishoitaja turvaa vapaapäivien ajalle hoidettavalle tarvittavan hoidon ja palvelun. Seteliä saa käyttää siivoukseen.

2.1 Palvelusetelin käyttö

Palvelusetelin saatuaan asiakas valitsee itse tuottajan listalta ja ottaa tähän yhteyttä. Tuottaja tekee asiakkaan kanssa kirjallisen sopimuksen palvelusta. Asiakkaalla on oikeus vaihtaa vapaapäivien järjestystapaa, asiakas itse tiedottaa asiasta tuottajalle. Palveluseteli lähetetään aina asiakkaalle. Omaishoidon palveluseteliin pätee samoja sääntöjä kuin kotihoidon palveluseteliin.

Palvelusetelin voimassaoloaika on aina määräaikainen ja se näkyy setelistä. Seteli uusitaan automaattisesti, mikäli palvelusetelin käyttö on sovittu ohjaajan kanssa pysyväksi.

Palveluseteli on henkilökohtainen, sitä ei voi käyttää muuhun kuin myöntämispäätöksessä määriteltyyn tarkoitukseen.

3 Lomitus kotona

Omaishoidon asiakkaiden on mahdollista saada palveluseteli lomitusta varten. Lomitus kotona ei ole tarkoitettu lakisääteisiin vapaisiin. Hoidettavalle myönnetään palveluseteli, kun hoitaja ei voi jättää hoidettavaa yksin kotiin ilman valvontaa tai jos hoidettava ei pysty olemaan yksin pitkiä aikoja.

Lomitukseen kotona sisältyy yksilöllisten tarpeiden mukaan sovittu käynti avustettavan ihmisen omassa kodissa. Omaishoitajan vapaan aikana palvelusetelituottaja tekee niitä tehtäviä, joita

omaishoitaja tekisi kotona ollessaan. Tärkein ja ensisijaisin tehtävä on huolehtia omaishoidettavan hyvinvoinnista.

Omaishoidon palveluseteli ei sisällä siivousta vaan tuottajan pääasiallisena tehtävänä on olla omaishoidettavan apuna, tukena ja seurana mahdollistaen omaishoitajan poissaolon sovitun tuntimäärän ajaksi. Kotiin annettava palvelu kohdistuu ainoastaan omaishoidettavaan. Palvelun sisältö voi muun muassa olla: ulkoilu, aktivoiva hoito ja huolenpito, viriketoiminta, kuten muistiharjoittelu tai ääneen lukeminen.

Palveluseteliä voi hakea ottamalla yhteyttä omaishoidon ohjaajaan. Palvelusetelin saamiseksi omaishoitajalla tulee olla voimassa oleva sopimus omaishoidon tuesta. Päätöksen palvelusetelin myöntämisestä tekee omaishoidon tuen ohjaaja. Päätös perustuu arvioon palvelusetelin tarpeesta omaishoidon tukemiseksi. Arvioinnissa otetaan huomioon säännölliset intervallit ja päivätoiminnan käynnit, perhetilanne, sosiaalinen verkosto sekä hoidettavan hoidon ja huolenpidon määrä ja sitovuus.

3.1 Palvelusetelin käyttö

Palveluseteli ja päätös lähetetään asiakkaalle. Asiakkaalle tulostetaan luettelo Pohjanmaan hyvinvointialueen hyväksymistä palveluntuottajista, joista hän voi valita itselleen sopivan palveluntuottajan.

Palveluseteli on kuukausikohtainen, 1–4 tuntia kerrallaan ja sen myönnetään enintään kahdeksaksi (8) tunniksi kuukaudessa. Palveluseteli myönnetään kuudeksi (6) kuukaudeksi kerrallaan tai vuoden loppuun riippuen ajankohdasta, jolloin omaishoitaja ja omaishoidettava on anonut palveluseteliä lomitusta varten. Palveluseteli on henkilökohtainen, eikä sitä voi vaihtaa rahaksi. Palveluseteliä ei voida käyttää muuhun kuin myöntämispäätöksessä määriteltyyn palveluun.

4 Soveltamisohjeen muuttaminen

Pohjanmaan hyvinvointialueella on oikeus tehdä muutoksia tämän soveltamisohjeen, ja sen liitteiden sisältämiin määräyksiin. Pohjanmaan hyvinvointialue ilmoittaa palveluntuottajalle muutoksista kirjallisesti välittömästi päätöksen tekemisen jälkeen. Mikäli palveluntuottaja ei halua tulla sidotuksi muuttuneisiin sääntöihin, sen tulee ilmoittaa siitä Pohjanmaan hyvinvointialueelle kirjallisesti kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa muutossilmoituksen lähettämisestä. Mikäli Pohjanmaan hyvinvointialueelle ei toimiteta edellä mainittua ilmoitusta, palveluntuottaja sitoutuu noudattamaan muuttuneita ehtoja muutossilmoituksessa mainitusta päivästä lukien, mutta kuitenkin aikaisintaan kuusikymmentä (60) päivää muutossilmoituksen toimittamisesta.

Soveltamisohjeen voimassaoloaika: Tämä soveltamisohje on voimassa toistaiseksi.

Liite 1. Palvelusetelin arvo

Omaishoidon palvelusetelin arvo on tuloista riippumaton ja kaikille asiakkaille saman suuruinen. Yhden lakisääteisen vapaan palvelusetelin arvo on 126,19 € ja se korvaa yhden omaishoitajan vapaapäivän. Käytettäessä kaikki kolme vapaapäivää kuukaudessa palvelusetelinarvo on 378,57 €.

Lomitus kotona palvelusetelin arvo on 29 €/tunti. Mikäli palvelu maksaa enemmän kuin palvelusetelin arvo on, maksaa asiakas erotuksen suoraan palveluntuottajalle.

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Palvelusetelit

Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen soveltamisohje

Pohjanmaan hyvinvointialue

Hyväksytty: Hyvinvointialuehallitus 26.09.2022 § 119

SISÄLLYSLUETTELO

1	Palvelukohtainen osio	2
2	Palvelusetelillä hankittava palvelu: pitkäaikaisen tehostetun palveluasuminen	2
2.1	Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen kriteerit	2
2.2	Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumista koskevat vähimmäisvaatimukset	2
2.3	Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen laatukriteerit.....	2
3	Asiakkaan asema ja velvollisuudet.....	8
4	Palvelusetelin arvo ja sen myöntäminen	9
4.1	Palvelusetelin arvo.....	9
4.2	Palvelusetelin myöntäminen	9
5	Palvelun laskutus asiakkaalta ja Pohjanmaan hyvinvointialueelta	10
5.1	Asiakas.....	10
5.2	Pohjanmaan hyvinvointialue	10
6	Hintojen muutokset.....	11
7	Soveltamisohjeen muuttaminen	11
8	Lainsäädäntö ja suositukset	12

Palvelukohtainen osio

Soveltamisohjeen palvelu osassa kuvataan terveydenhuollon ja sosiaalialan yksityisille toimijoille ja Pohjanmaan hyvinvointi alueelle asetettavia odotuksia ja velvollisuuksia.

Palveluntuottaja sitoutuu noudattamaan soveltamisohjetta siitä ajankohdasta lukien, jolloin palveluntuottajalle myönnetään oikeus sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamiseen palveluseleillä. Palveluntuottaja määrittää yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain 152/1990 tai yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain 922/2011 mukaan.

Palvelusetelillä hankittava palvelu: pitkäaikaisen tehostetun palveluasuminen

Tehostetulla palveluasumisella tarkoitetaan sosiaalihuoltolain (1301/2014) 21 §:n mukaista asumispalvelua, joka järjestetään palvelutaloissa ja joissa henkilökunta on paikalla ympärivuorokautisesti. Tehostettu palveluasuminen on tarkoitettu vanhuksille, jotka eivät toimintakykynsä takia selviydy omassa kodissaan maksimaalisenkaan kotiavun turvin.

Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen kriteerit

Pohjanmaan hyvinvointialueen hallitus on hyväksynyt pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen [kriteerit](#).

Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen kriteerit ovat Pohjanmaan hyvinvointialueen kotisivuilla.

Kriteereiden avulla osoitetaan paikat niille ikääntyneille, jotka heikentyneen kognitiivisen tai fyysisen toimintakyvyn vuoksi tarvitsevat laaja-alaista hoitoa ja hoivaa ympärivuorokautisesti eikä avohoidon turvin kyetä enää järjestämään heille kotona asumiseen riittävää tukea. Päätöksenteon pohjana käytetään arviointi- ja seurantaväline Oulu Screenerin tarjoamaa järjestelmällistä tietoa. RAI (= lyhenne englanninkielisistä termeistä Resident ~ asiakas, Assesment ~ arviointi ja Instrument ~väline) on väline asiakkaan tilanteen kartoittamiseen.

Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumista koskevat vähimmäisvaatimukset

Palveluntuottaja huolehtii siitä, että palvelu toteutetaan noudattaen kaikilta osin sitä ohjaavaa lainsäädäntöä ja että palvelu on tilaajan vaatimusten ja palveluntuottajan palvelukuvauksen mukainen koko sen ajan, minkä tuottaja on merkittynä Pohjanmaan hyvinvointialueen palveluntuottajien luetteloon.

Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen laatukriteerit

Tätä palvelua tarvitsee somaattisesti vaikeasti monisairas ja /tai muistisairaudesta kärsivä henkilö. He tarvitsevat useissa henkilökohtaisissa toiminnoissa aikaa vievää, jokapäiväistä, ympärivuorokautista hoitohenkilöstön apua, säännöllistä ohjausta ja valvontaa. Pitkäaikaisen

tehostettu palveluasuminen sisältää mm. asiakkaan ympärivuorokautisen hoivan ja hoidon, ateriat, siivouspalvelut, hygieniasta huolehtimisen, vaatehuollon sekä muut palvelut sekä avustamisen asunnossa ja sen ulkopuolella.

Ympärivuorokautinen hoito, turva ja huolenpito sekä voinnin seuranta

- Asiakkaalle laaditaan kirjallinen hoito- ja palvelusuunnitelma
- Asiakkaan palvelutarve on jatkuva ja ympärivuorokautinen
- Asiakkaan henkilökohtainen hoito- ja palvelusuunnitelma tulee tehdä yhteistyössä asiakkaan ja omaisten kanssa. Hoito- ja palvelusuunnitelmaa tarkistetaan puolen vuoden välein tai tarvittaessa tilanteen muuttuessa.
- Henkilökunta on läsnä ja tavoitettavissa ympärivuorokauden

Palvelujentuottaja sitoutuu hoitamaan asiakasta niin pitkään kuin se on

1. hoitotyön (ei sairaalahoidon tarvetta) ja
2. asumisen puitteiden mukaisesti mahdollista (mm. sairaalasängyn ja suihkusängyn käyttö, esteetön liikkuminen)
3. saattohoitomahdollisuus tulee olla (jos ei sairaalahoidon tarvetta)

Asiakkaan vaihtelevat oireet, esim. haasteellinen käyttäytyminen, jotka eivät vaadi sairaalahoidoa, eivät saa estää asiakkaan asumisen jatkumista ko. asuinpaikassa.

Toimintakykyä ylläpitävä hoito

- Asiakkaan toimintakykyä ylläpitävä hoito on sisällöltään pääasiallisesti kuntouttavaa hoitotyötä. Kuntouttava työote kaikissa päivittäisissä toiminnoissa, huomioiden fyysiset, sosiaaliset ja psyykkiset voimavarat.
- Fysioterapeuttia/ergoterapeuttia voidaan konsultoida kuntouttavan hoitotyön suunnittelemiseksi.
- Liikunnallista ryhmätoimintaa järjestetään säännöllisesti viikko-ohjelman mukaan
- Yksilöllistä kuntoutusta järjestetään mahdollisuuksien ja asiakkaan tarpeen mukaan.
- Henkilökunnan kuntouttavan hoitotyön osaamista vahvistetaan säännöllisen täydennyskoulutuksen avulla.
- Apuvälineiden tarpeen arviointi, ohjaus ja hankkimisessa avustaminen.
- Apuvälineiden käytössä avustaminen ja välineiden kunnon tarkastus.
- Säännöllinen ulkoilu tulee liittää osaksi palvelu- ja hoitosuunnitelmaa. Ulkoilun tulee olla turvallista ja asiakkaan toimintakyvyn mukaista.
- Asukas toimii itsenäisesti omien voimavarojensa puitteissa päivittäisissä toiminnoissa.

Ruokailu

Ruokailussa avustaminen sekä tarvittaessa syöttäminen. Asiakkailta on mahdollisuus päivittäiseen ruokailuun yhteisissä tiloissa, ja asiakasta avustetaan ruokailussa tarvittaessa.

Palveluun tulee sisältyä vähintään seuraavat tarjottavat ateriat ja huomioida mahdolliset erityisruokavaliot: aamupala, lounas, päiväkahvi/välipala, päivällinen ja iltapala.

Aterioiden tulee olla monipuolisia sekä ravitsevia ja niiden sisällön tulee noudattaa Valtion ravitsemusneuvottelukunnan antamia suosituksia terveellisestä ruokavaliosta. Ateriapalvelujen toteuttamisessa tulee huomioida uusimpien aikuisille suunnattujen ravitsemussuositusten lisäksi erityisesti ikääntyneiden omat ravitsemussuositukset "Vireyttä seniorivuosiin - ikääntyneiden ruokasuositus" (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos, 2020).

- Ikääntyneiden ravitsemussuosituksia tulee käyttää asiakkaan ravitsemuksen arvioinnissa, ohjauksessa sekä käytännön hoitotyössä.
- Palveluntuottajan tulee ateriapalveluita järjestäessään ottaa huomioon asiakkaiden diagnosoidut erityisruokavaliot ja syömiseen liittyvät ongelmat. Tarpeen mukaan sovelletaan ravitsemushoitosuosituksen ohjeita.
- Riittävän vaihtelevuuden varmistamiseksi ruokalistassa on oltava vähintään kuuden viikon kierto. Ruokalistan tulee olla asiakkaiden ja omaisten nähtävillä.
- Asiakkaille tulee tarjota ikäihmisen makutottumuksia vastaavia maittavia ja ravintosisällöltään iäkkäiden ravitsemussuositusten mukaisia aterioita.
- Lounasateria on ateria, jolla tyydytetään noin 1/3 päivittäisestä energiansaannista.
- Asiakkaiden yöpaasto ei saa ylittää 11:tä tuntia.
- Välipalaa tulee olla aina tarvittaessa, myös yöaikaan, tarjolla. Asiakkaiden ravitsemusta sekä painoa seurataan säännöllisesti ja poikkeamiin puututaan.
- Hoitoyksikön käytössä on ruokahuollon omavalvontasuunnitelma, joka sisältää hygieniapassit.

Henkilökohtainen hygienia

- Hygieniasta huolehditaan päivittäin aamu- ja iltapesuilla
- Suihkutus tai saunotus asiakkaan tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään 1–2 kertaa viikossa
- Ihon, hiuksien ja kynsien hoito tarvittaessa
- Suuhygieniasta huolehtiminen päivittäin
- Asiakasta avustetaan wc:ssä tarpeen mukaan ja hänen yksityisyytensä turvataan hoitotoimenpiteiden aikana.
- Kotikunnan hoitotarvikejakeluna asiakas saa sovitun määrän vaippoja samoin perustein kuin kunnassa kotona asuvat henkilöt saavat maksutta. Muilta osin hän maksaa vaipat itse

Pukeutuminen

- Asukasta autetaan pukeutumaan asianmukaisesti sään, tilanteen ja vuodenajan mukaan

Lääkehoito

Lääkehoidon toteuttaminen

- Lääkkeiden jakaminen
- Lääkkeiden antaminen valvotusti

- Lääkehoidon seuranta ja arvioiminen
- Reseptien uusiminen
- Lääkkeiden tilaus

Terveystilan seuranta ja hoito

- Terveystilan ja voimien seuranta päivittäin
- Konsultointi ja yhteistyö kotihoidon lääkärin, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kanssa

Raha- ja etuusasiat

- Raha-asioiden hoidosta vastaa asiakas itse, hänen valtuuttamansa henkilö tai edunvalvoja.
- Edunvalvojan hankkimisessa avustaminen.
- Asumaan etuuksissa avustaminen kuten toimeentulotuki, KELA:n etuudet, sosiaaliturvaetuudet

Sosiaalinen ja henkinen tuki

- Sosiaalisen verkoston ylläpitäminen ja kannustaminen
- Jatkuva yhteistyö omaisten ja läheisten kanssa
- Viikko-ohjelma, joka sisältää erilaisia aktiviteetteja ja viriketoimintaa.
- Yhteisiä tapahtumia omaisille, läheisille ja asukkaille vähintään kaksi (2) kertaa vuodessa.

Seteli ei sisällä

- asumiskustannuksia mm. vuokraa
- lääkkeitä
- henkilökohtaisia hygieniatarvikkeita
- henkilökohtaisia hoitotarvikkeita
- vaatteita, liinavaatteita tms. henkilökohtaisia tarvikkeita

Henkilökunta

- Pitkäaikaisen tehostetun palveluasuminen yksikön hoitohenkilökunnan tulee täyttää sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetussa laissa ja asetuksessa sekä terveydenhuollon henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetussa laissa vaadittu kelpoisuus (Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272/2005 ja asetus 608/2005 sekä Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994 ja asetus 564/1994).
- Toimintayksikön palvelujen vastuuhenkilöllä tulee olla sosiaali- ja/tai terveysalan korkeakoulututkinto tai vastaava aiempi tutkinto, riittävä johtamistaito sekä kokemusta vastaavista tehtävistä.
- Muistisairaiden hoitoon erikoistuneen hoitoyksikön vastuuhenkilöllä tulee olla edellisen lisäksi koulutusta muistisairaiden hoitamisesta tai vähintään kolmen vuoden työkokemuksella osoitettu osaaminen. Lisäksi henkilökunnalta edellytetään perehtyneisyyttä muistisairauksien hoitamiseen.
- Toimintayksikön sijaisilla tulee olla riittävä sosiaali- ja/tai terveysalan koulutus.
- Ateria- ja siivouspalvelusta vastaavalla henkilöstöllä tulee olla alan pätevyysvaatimukset täyttävä koulutus.

Palveluntuottajan tulee huolehtia siitä, että hoitohenkilökunnan määrä on mitoitettu asiakkaiden tarpeiden ja toimintakyvyn mukaan. Hoitoon osallistuvan sosiaali- ja terveysalan koulutuksen saaneen hoitohenkilökunnan määrään tulee olla riippuen asiakkaiden hoitoisuudesta minimissään vähintään 0,6. (1.1.2022-31.3.2023, 1.4.2023 lähtien 0,7).

Palveluyksikön hoitohenkilöstömitoitus tarkoittaa todellista mitoitusta, jossa poissaolevat työntekijät on korvattu sijaisilla. Terveysalan ammatillista koulutusta vailla olevalla henkilöstöllä, joka osallistuu lääkehoitoon, tulee olla lääkehoitokoulutusta voidakseen antaa valmiiksi jaettuja lääkkeitä.

Palveluyksikössä tulee olla henkilökuntaa ympärivuorokauden. Asiakkaan tulee aina halutessaan saada yhteys henkilökuntaan vuorokauden ajasta riippumatta joko turvajärjestelmän avulla tai henkilökohtaisesti. Asiakkailta on oikeus saada palvelua valintansa mukaan joko suomen tai ruotsin kielellä.

Palveluntuottajan tulee noudattaa kaikkien työntekijöiden työsuhteissa alan valtakunnallista, yleissitovaa työehtosopimusta. Koko henkilökunnalla tulee olla voimassa olevat työehtosopimukset. Palveluyksikön henkilökunnan on kyettävä yhteistyöhön asiakkaan, tämän omaisten ja läheisten, kunnan eri toimijoiden sekä muiden yhteistyötahojen kanssa.

Tilat ja toimintaympäristö

Palveluntuottajalla tulee olla toiminnan edellyttämät asianmukaiset tilat sekä toimintaympäristö, jotka mahdollistavat pitkäaikaisen tehostetun palveluasuminen tuottamisen. Toimitilojen on jatkuvasti täytettävä turvallisuusmääräykset niin, että yksikössä huolehditaan asiakkaiden turvallisuudesta lain ja viranomaisten määräysten mukaisesti. Niiden on lisäksi täytettävä lain edellyttämät palveluntuottajalle asetetut hyväksymisedellytykset. Tilojen tulee vastata asiakkaiden hoidontarpeita, ja asumisen tulee olla perinteistä laitoshoidtoa kodikkaampaa.

Tiloissa tulee voida oleskella, liikkua ja toimia esteettömästi sekä turvallisesti. Liikuntarajoitteisen, esimerkiksi pyörätuolia käyttävän, asiakkaan tulee pystyä liikkumaan tiloissa esteettömästi. Tiloissa on pystyttävä järjestämään kuntouttavaa toimintaa sekä yhteisiä tilaisuuksia. Tilojen tulee olla varustettu asiakkaiden käytettävissä olevilla, jokapäiväistä toimintaa helpottavilla apuvälineillä. Muistisairaiden turvallisuuteen tulee kiinnittää erityishuomiota. Muistisairaiden yksikössä hoitoympäristön tulee olla heille soveltuva. Yksikön tilojen tulee olla sellaiset, että hoitajan läsnäolo on helppo havaita ja asiakas kokee olonsa turvallisiksi. Jos tilat ovat useassa tasossa, talossa on oltava hissi.

Piha-alueiden tulee olla turvallisia ja kulkureittien esteettömiä. Tiloista on oltava esteetön pääsy ulkoilemaan, ja asiakkailla on halutessaan oltava mahdollisuus ulkoilla turvallisesti päivittäin.

Tilojen, laitteiden ja koneiden ylläpidosta sekä huollosta tulee olla kunnossapito- ja hygienia-suunnitelmat. Vastuuhenkilöt tulee olla nimetty.

Asiakkaan hallintaan ja henkilökohtaiseen käyttöön tulee luovuttaa yhden hengen huone tai kahden hengen huoneet (pariskunta) sekä riittävät hygienia- ja wc tilat aluehallintoviranomaisen toimiluvan mukaisesti. Huoneen tulee olla varustettu peruskalustuksella (tarvittaessa hoitosänky), ellei asiakas halua kalustaa huonettaan itse. Huoneessa tulee olla asiakkaan tarpeiden mukaiset turva- ym. välineet, laitteet ja järjestelmät.

Pelastussuunnitelmassa on oltava selostus:

1. vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmistä
2. rakennuksen ja toiminnassa käytettävien tilojen turvallisuusjärjestelyistä
3. asukkaille ja muille henkilöille annettavista ohjeista onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseksi
4. mahdollisista muista kohteen omatoimiseen varautumiseen liittyvistä toimenpiteistä. Pelastuslaista tulee huomioida erityisesti luvut 1–3, joissa mainitut selvitykset ja suunnitelmat tulee olla tehty.

Siivous ja vaatehuolto

Siivouspalvelulla varmistetaan toiminnan vaatiman puhtaustason ylläpitäminen. Palveluntuottaja vastaa kaikista talon tilojen siivouksista ja että tilat sekä asunnot täyttävät seuraavat vaatimukset puhtauden osalta:

- Yleisilme siisti ja huoliteltu
- Lattiat ovat puhtaat pölystä ja liasta

- Roska-astiat eivät ole täynnä eikä niissä ole merkittäviä epäpuhtauksia
- Tuolit, pöydät ja muut kalusteet ovat puhtaat ja pölyttömät
- Alle 180 cm:n korkeudelta tasot, ikkunalaudat, alavalaisimet, taulut ja muut vastaavat ovat pölyttömät ja puhtaat
- Ovissa, seinissä, ikkunoissa, peileissä ei ole häiritseviä tahroja
- Tiloissa ei ole asiaankuulumattomia tavaroita
- Saniteettikalusteet ovat puhtaat
- Parveketilat ovat siistit ja lumettomat
- Kerran vuodessa yli 180 cm pintojen siivous ja ikkunoiden pesu.
- Siivouksen tulee tapahtua pääsääntöisesti arkipäivisin, tarvittaessa myös muina aikoina.
- Kiinteistön jätteen kuljettamisesta aiheutuvista maksuista huolehtii kiinteistön omistaja.

Vaatehuoltopalvelulla huolehditaan siitä, että asiakkaiden käyttämät vaatteet ja tekstiilit pestään riittävän usein ja että ne ovat puhtaat. Edellytetään että vaatehuollossa noudatetaan ympäristöystävällisiä allergiavapaita tuotteita.

Elämän loppuvaiheen hoito

Asukkaalla on oikeus asua asumispalveluyksikössä elämänsä loppuun asti. Palveluntuottajan tulee huomioida elämän loppuvaiheen hoidon vaatimukset niin tilaratkaisuissa, toimintakulttuurissa kuin henkilöstön osaamisessa. Palveluntuottajalla on toimintaohje elämän loppuvaiheen hoidon toteuttamisesta asumispalveluyksikössä. Asukkaalle annetaan mahdollisuus ilmaista oma hoitotahto (hoitotestamentti), joka käsittää asiakkaan toivomukset omasta hoidosta kuoleman lähestyessä. Hoitotahto kirjataan asiakkaan asiakirjoihin ja se ohjaa henkilökunnan toimintaa saatto-hoitovaiheessa.

Asukkaalle ja hänen omaiselleen annetaan riittävästi tietoa, jotta he voivat osallistua hoitoa koskevaan päätöksentekoon. Päätöksen saattohoidon aloittamisesta tekee hoitava lääkäri yhdessä asukkaalla ja hänen omaistensa kanssa. Päätös kirjataan asukkaalla asiakirjoihin.

Omaisille annetaan tietoa asukkaalla suostumuksella. Omaisille annetaan henkistä tukea, heitä rohkaistaan olemaan läsnä ja halutessaan osallistumaan kuolevan hoitoon. Kivun hoidosta samoin kuin muiden vaikeiden oireiden hoidosta huolehditaan hyvän saattohoitokäytännön mukaisesti tarvittaessa kotisairaalan avustuksella ja ohjauksella.

Hoitaja on tarvittaessa läsnä kuolevan vierellä, huolehtii hänen tarpeistaan ja toteuttaa hänen yksilöllisiä toiveitaan sekä on omaisten tukena. Kuolema todetaan Pohjanmaan hyvinvointialueen ohjeistuksen mukaisesti. Vainajan omaisia tuetaan heidän surussaan. Heille järjestetään mahdollisuus kahdenkeskiseen rauhalliseen keskusteluun hoitajan kanssa. Omaisilla ohjeistetaan käytännön toimissa ja annetaan kirjalliset ohjeet. Palveluyksiköllä on sovitut kirjalliset menettelytavat vainajan saattamisesta.

Asiakkaan asema ja velvollisuudet

- Asiakas on velvollinen antamaan pohjanmaan hyvinvointialueelle palvelusetelin myöntämistä varten tarvittavat tiedot
- Asiakkaan, hänen valtuuttamansa tai edunvalvojansa tulee ottaa yhteyttä valitsemaansa palvelutuottajaan palvelusopimuksen tekimistä sekä siihen kuuluvan asunnon vuokraamista varten.
- Asiakkaan kanssa tehdään erillinen vuokrasopimus. Palveluntuottaja huolehtii, että asiakkaalle haetaan mahdollinen asumistuki. Vuokrasopimuksessa ilmoitetaan vuokran osuus euroa/neliö/kuukausi. Kiinteistökulut, sähkö ja vesi kuuluvat vuokraan.
- Vuokrasuhteessa asiakkaan velvollisuudet määräytyvät asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain mukaisesti.
- Asiakas maksaa vuokran sekä palvelumaksun omavastuusuuden (palvelusetelin arvon ylittävä osa) sekä hankkimiansa lisäpalveluiden maksut palveluntuottajalle heidän keskinäisten sopimustensa mukaisesti.
- Vuokran suuruus ei saa ylittää Kansaneläkelaitoksen hyväksymää vuokratasoa, vuokra pitää vastata keskimääräistä vuokratasoa paikkakunnalla

Palvelusetelin arvo ja sen myöntäminen

Palvelusetelin arvo

Pohjanmaan hyvinvointialueen hallitus määrittelee palvelusetelin arvon. Pohjanmaan hyvinvointialueen hallitus vahvistaa vuosittain palvelusetelin lähtöarvon. Arvon määrittelyssä käytetään apuna pohjanmaan hyvinvointialueen pitkäaikaisen tehostetun palveluasuminen tuotannon kustannuksia ja ostetun pitkäaikaisen tehostetun palveluasuminen kustannuksia. Tehostetun palvelusetelin arvo on tulosidonnainen. Palvelusetelin arvosta annetaan päätös asiakkaalle. Pohjanmaan hyvinvointialue tulee saada asiakkaalta tarvittavat tulotiedot palvelusetelin arvon määrittämistä varten. Palvelusetelin arvon tulee olla asiakkaalle kohtuullinen.

Palvelusetelin arvoa on korotettava palvelusetelilain 7 §:n 1 momentissa säädettyä korkeammaksi, jos asiakkaan tai hänen perheensä toimeentulo tai asiakkaan lakisääteinen elatusvelvollisuus muutoin vaarantuu, taikka se on tarpeen muut huollolliset näkökohdat huomioon ottaen. Palvelusetelin arvon korottamista koskevasta asiasta on annettava päätös asiakkaalle.

Palvelusetelin myöntäminen

Palvelusetelin lähtökohtana on aina se, että asiakas täyttää Pohjanmaan hyvinvointialueen hallituksen vahvistamat pitkäaikaisen tehostetun palveluasuminen kriteerit. Asiakkaan taloudelliset mahdollisuudet palveluseteliin tulee harkita ennen setelin käyttöönottoa, ja pohjanmaan hyvinvointialue voi tarvittaessa osoittaa asiakkaalle muun hoitoyksikön (oma palvelutalo tai puitesopimustuottaja).

SAS-työryhmä arvioi palvelutarpeen ja asiakas saa tästä kirjallisen päätöksen. Palvelusetelin käyttämisen edellytyksenä on, että asiakas pystyy itse (tai hänen laillinen edustajansa)

ottamaan yhteyttä palveluntuottajaan ja tekemään ao. sopimukset palvelusta palveluntuottajan kanssa. Asiakkaalla ei ole subjektiivista oikeutta palveluseteliin, mutta jos pohjanmaan hyvinvointialue on sitä hänelle tarjonnut, hän voi joko ottaa palvelusetelin käyttöönsä tai kieltäytyä sen käytöstä. Asiakkaan kieltäytyessä palvelusetelin käytöstä pohjanmaan hyvinvointialue tulee järjestää hänelle palvelu muulla tavoin.

Palvelun laskutus asiakkaalta ja Pohjanmaan hyvinvointialueelta

Asiakas

Palveluntuottajan ja asiakkaan välisessä sopimuksessa tulee olla merkitty asiakkaan palvelumaksun omavastuun määrän suuruus, irtisanomisajan pituus, irtisanomisehdot, laskutusehdot, vuokran suuruus ja maksunmuutosten perusteet. Sopimuksessa tulee myös määrittellä, mitä palvelua palvelumaksun vastineeksi asiakas saa eli palvelu- ja hoitosuunnitelma. Lisäksi on hyvä sopia maksukäytännöistä, jos palveluun tulee keskeytyksiä esimerkiksi sairaalamaksun vuoksi.

Mikäli asiakas ei pysty suoriutumaan omavastuuosuudestaan, palveluntuottajan tulee ilmoittaa tilanteesta päätöksen tehneelle viranhaltijalle vähintään kolme (3) kuukautta ennen mahdollista sopimuksen irtisanomista.

Pitkäaikaisen tehostetun palveluasuminen yksikköön uutena asiakkaana muuttavan asiakkaan palveluseteli on voimassa muuttopäivästä lukien. Palveluntuottaja laskuttaa asiakasta palvelusetelin arvon ylittävältä osalta. Laskuihin ei lisätä laskutus- yms. lisiä.

Asiakas maksaa oma-aloitteisesti ostamansa lisäpalvelut (esimerkiksi fysioterapia-, kampaamo- ja jalkahoitopalvelut) kokonaisuudessaan palveluntuottajalle heidän keskinäisen sopimuksensa mukaisesti. Pohjanmaan hyvinvointialue ei vastaa peruuntuneista palvelutapahtumista aiheutuneista kustannuksista.

Pohjanmaan hyvinvointialue

Pohjanmaan hyvinvointialue antaa asiakkaalle palvelupäätöstunnuksella varustetun palvelusetelin. Palveluntuottaja on veloitettu tarkistamaan asiakkaan henkilöllisyys sekä palvelusuunnitelman ja palvelusetelin vastaavuuden toisiinsa.

Palveluntuottaja laskuttaa suoraan asiakkaalta vuokran. Jokaisessa laskussa tulee olla merkintä ”Veroton AVL 130 a §:ssä tarkoitettu myynti”. Laskutus-, toimitus- yms. lisiä ei hyväksytä.

Pohjanmaan hyvinvointialue suorittaa maksun palvelusta käytettyjen hoitovuorokausien mukaan. Asiakkaan mahdolliset poissaolopäivät tulee kirjata palveluseteliportaalin kuukausiporttiin ennen laskuviitteen muodostamista. Poissaolopäivistä hinta määräytyy seuraavasti:

- Palveluntuottaja ei laskuta tilaajalta hoitovuorokauden hintaa, jos asiakas on poissa terveyskeskus- tai sairaalahoidon vuoksi. Tilaaja keskeyttää myös asiakkaalta perittävän maksun.
- Palveluntuottaja laskuttaa asiakkaan tilapäisestä poissaolosta (esimerkiksi omaisen luona olo) hoitopäivähinnan viiden (5) hoitopäivän ajalta. Tilaaja laskuttaa asiakkaalta asiakasmaksun vastaavasti viiden (5) hoitopäivän ajalta, maksu keskeytyy vasta tämän jälkeen.
- Asiakkaan siirtyessä hoitopaikasta toiseen, palveluntuottaja laskuttaa tilaajaa ainoastaan asiakkaan saapumispäivältä, ei lähtöpäivältä.
- Asiakkaan poistuessa (esim. kuolema) asiakirjat toimitetaan arkistoitavaksi Pohjanmaan hyvinvointialueen arkistoon. Asiakkaan kuolemantapauksissa laskutus tilaajalta lopetetaan tapahtumapäivänä.

Jos asiakkaan ja palveluntuottajan sopima hinta palvelusta on pienempi kuin palvelusetelin arvo, Pohjanmaan hyvinvointialue on velvollinen suorittamaan palveluntuottajalle enintään asiakkaan ja palveluntuottajan sopiman hinnan.

Hintojen muutokset

Palvelun ja/tai vuokran mahdollisesta hinnan korotuksesta seuraavalle vuodelle on ilmoitettava asiakkaalle tai hänen omaiselleen. [Hinnanmuutoksen voi tehdä vain kerran vuodessa.](#)

Mahdolliset seuraavaa vuotta koskevat hinnankorotukset pyydetään toimittamaan sähköposti osoitteeseen kirjaamo@ovph.fi ja ikääntyneiden palveluasumisen ylihoitajalle syyskuun loppuun mennessä.

Soveltamisohjeen muuttaminen

Pohjanmaan hyvinvointialueella on oikeus tehdä muutoksia tämän soveltamisohjeen ja sen liitteiden sisältämiin määräyksiin. Pohjanmaan hyvinvointialue ilmoittaa palveluntuottajalle muutoksista kirjallisesti välittömästi päätöksen tekemisen jälkeen. Mikäli palveluntuottaja ei halua tulla sidotuksi muuttuneisiin sääntöihin, sen tulee ilmoittaa siitä Pohjanmaan hyvinvointialueelle kirjallisesti kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa muutosilmoituksen lähettämisestä. Mikäli Pohjanmaan hyvinvointialueelle ei toimiteta edellä mainittua ilmoitusta, palveluntuottaja sitoutuu noudattamaan muuttuneita ehtoja muutosilmoituksessa mainitusta päivästä lukien, mutta kuitenkin aikaisintaan kuusikymmentä (60) päivää muutosilmoituksen toimittamisesta.

Soveltamisohjeen voimassaoloaika: Tämä soveltamisohje on voimassa toistaiseksi

Lainsäädäntö ja suositukset

1. Arkistolaki (831/1994)
2. Asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä (564/1994)
3. Henkilötietolaki (523/1999)
4. Kuluttajansuojalaki (38/1978)
5. Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012)
6. Laki omaishoidon tuesta (937/2005)
7. Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992)
8. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007)
9. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä (569/2009)
10. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta (733/1992)
11. Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (272/2005)
12. Laki sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista (254/2015)
13. Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
14. Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994)
15. Laki terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista (629/2010)
16. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999)
17. Laki yksityisestä terveydenhuollosta (152/1990)
18. Laki yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011)
19. Potilasvahinkolaki (585/1986)
20. Sairausvakuutuslaki (1224/2004)
21. Sosiaali- ja terveysministeriön asetus potilasasiakirjoista (298/2009)
22. Sosiaalihuoltolaki (710/1982) ja (1301/2014)
23. Terveydenhuoltolaki (1326/2010)
24. Työturvallisuuslaki (738/2002)

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Palvelusetelit

Päivätoiminnan

soveltamisohje

Pohjanmaan hyvinvointialue

Hyväksytty: Hyvinvointialuehallitus 26.09.2022 § 119

SISÄLLYSLUETTELO

1	Päivätoiminnan palvelusetelit	15
1.1	Palvelun sisältö	15
1.2	Päivätoiminnan palvelusetelituottajille asetettavat kriteerit	15
1.3	Palvelusetelin arvo	16
2	Palvelusetelin myöntäminen	17
2.1	Päivätoiminnan myöntämiskriteerit	17
3	Palvelutuottajan henkilöstön kelpoisuusvaatimukset	17
4	Päivätoiminnan puitteet	17
5	Päivätoiminnan toiminnot	18
6	Soveltamisohjeen muuttaminen	20

5 Päivätoiminnan palvelusetelit

Päivätoiminnan tavoitteena on tukea asiakkaan omia voimavaroja, jotta hän selviytyy päivittäisistä toiminnoista omassa kodissaan. Päivätoiminnan palveluseteli mahdollistaa asiakkaalle tuen ja harjoittelun kotona asumista varten ja ehkäisee sosiaalista eristäytymistä. Päivätoiminta antaa omaishoitajalle mahdollisuuden omaan vapaa-aikaan tai lepoon, sillä aikaa, kun hoidettava on päiväkeskuksessa.

5.1 Palvelun sisältö

Päivätoiminta on toimintaesteisille ja/tai dementiasairauksia sairastaville asiakkaille tarkoitettu tukipalvelu. Tavoitteena on luoda asiakkaalle mielekäs arki ja tarjota hänen läheisilleen tukea ja helpotusta. Päivätoiminta tukee asiakkaan asumista omassa kodissa.

Päivätoiminta tuo jokaiseen päivään iloa ja sisältöä, sosiaalista yhdessäoloa ja yhteisöllisyyttä ja katkaisee eristäytyneisyyden, tukee omaisia ja helpottaa heidän tilannettaan, innostaa fyysiseen aktiivisuuteen ja harjoittaa muistitoimintoja.

Päiväkeskuskäynti kestää 5–6 tuntia. Päiväkeskuskäyntiin kuuluu lounas ja iltapäiväkahvi.

Asiakas kulkee päivätoimintaan omaisten avustamana tai päivätoiminnan henkilökunnan järjestämällä joukkoliikenne- tai taksikuljetuksella.

5.2 Päivätoiminnan palvelusetelituottajille asetettavat kriteerit

Toiminnan kriteerit:

Päivätoiminnan kriteerien tulee täytyä, jotta tuottaja voidaan hyväksyä palvelusetelituottajaksi.

Palvelu toteutetaan kuntouttavan työotteen avulla asiakkaan omien voimavarojen mukaisesti, ja tavoitteena on asiakkaan toimintakyvyn parantaminen. Asiakkaan palvelun tulee olla suunnitelmallista ja tavoitteellista. Palvelu perustuu asiakkaan yksilöllisiin tarpeisiin, ja hänen omia voimavarojaan tuetaan.

Asiakassuhteissa noudatetaan luottamuksellista yhteistyötä sekä asiakkaan oikeutta hyvään palveluun ja kohteluun sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) mukaisesti.

Palveluntuottajalla tulee olla hyväksytty lääkehoidon suunnitelma.

Päivätoiminnan tulee perustua sosiaali- ja terveysministeriön Laatusuositukseen hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020–2023: Tavoitteena ikäystävällinen Suomi.

Päivätoiminnan tilojen tulee olla toiminnan kannalta sopivat ja niiden tulee soveltua toimintakyvyltään heikentyneille henkilöille. Palveluntuottaja pyrkii toteuttamaan toimintaa ympäri vuoden.

5.3 Palvelusetelin arvo

Palvelusetelin arvo on tuloista riippumaton ja kaikille saman suuruinen. Pohjanmaan hyvinvointialue vahvistaa palvelusetelin arvon.

Asiakas vastaa itse siitä osasta palveluntuottajan päivähintaa, joka ylittää myönnetyn palvelusetelin arvon.

Palveluseteliä varten käytetään palvelusetelijärjestelmä. Palveluntuottaja täyttää palvelua koskevat tiedot palvelusetelijärjestelmään.

6 Palvelusetelin myöntäminen

Ennen palvelusetelin myöntämistä palveluohjaus selvittää ja arvioi asiakkaan palvelun ja hoidon tarpeen sekä laatii palvelusuunnitelman. Palveluun sovelletaan samoja kriteerejä riippumatta siitä, hankitaanko se palvelusetelin avulla vai järjestetäänkö se muulla tavalla.

Palveluohjaaja myöntää palvelusetelin asiakkaalle. Palveluseteli myönnetään kuudeksi (6) kuukaudeksi kerrallaan. Asiakkaan palvelun (päivätoiminnan) tarve arvioidaan kuuden (6) kuukauden kuluttua.

6.1 Päivätoiminnan myöntämiskriteerit

Pohjanmaan hyvinvointialueen hallitus hyväksyy päivätoiminnan myöntämiskriteerit.

Kriteerit ovat Pohjanmaan hyvinvointialueen kotisivuilla.

7 Palvelutuottajan henkilöstön kelpoisuusvaatimukset

Päivätoiminta on tukipalvelu. Päivätoiminnan henkilöstöltä edellytetään terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen (564/1994) mukaista oikeutta käyttää lähihoitajan, perushoitajan tai apuhoitajan ammattinimikettä tai sosiaali- ja terveysalan ammattilaisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain (287/2016) mukaista oikeutta. Sijaisilla tulee olla riittävä sosiaali- ja terveysalan koulutus.

Henkilöstön osaamisen tulee olla asiakkaiden hoidontarpeen edellyttämällä tasolla, ja henkilöstö sitoutuu yhteistyöhön asiakkaan omaisten/läheisten kanssa.

Henkilöstön ammattitaitoa on ylläpidettävä ja kehitettävä, ja henkilöstön täydennyskoulutusvelvollisuuden tulee täyttyä (laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994).

8 Päivätoiminnan puitteet

Päivätoiminnan tulee olla ehkäisevää ja kuntoutumista edistävää toimintaa, joka tukee ikääntyneiden toimintakykyä, henkistä vireyttä ja sosiaalisia suhteita. Toiminta on elämänlaatua kohottavaa ryhmätoimintaa. Asiakkaan omat voimavarat ovat keskeinen tekijä toiminnassa. Asiakkaalla tulee olla mahdollisuus aktiiviseen ikääntymiseen, ja hänen toimintakykyään tulee ylläpitää päivittäisen liikunnan, ulkoilun ja sosiokulttuurisen toiminnan avulla. Toimintaa tulee järjestää molemmilla kotimaisilla kielillä. Suomen- ja ruotsinkielisille ikääntyneille tulee järjestää erilliset asiakasryhmät.

Päivätoiminnan tulee olla tavoitteellista, ja sen vuoksi jokaiselle asiakkaalle laaditaan yksilöllinen hoito- ja palvelusuunnitelma. Palvelusuunnitelma laaditaan yhteistyössä ikäihmisen, hänen omaistensa ja päivätoiminnan henkilöstön kanssa. Kotihoidon henkilöstö ja muistineuvoja osallistuvat työhön tarvittaessa. Hoito- ja palvelusuunnitelmasta tulee ilmetä

asiakkaan omat voimavarat ja tarpeet sekä selkeä tavoite siitä, miten päivätoiminta tukee asiakkaan toimintakykyä. Jos asiakas saa kotihoitoa, on kotihoidon hoito- ja palvelusuunnitelmaa täydennettävä päivätoiminnalla.

Hoito- ja palvelusuunnitelmaa päivitettyäessä päivätoiminta tekee yhteistyötä ikäihmisen, omaisten, muistineuvojien, fysioterapeuttien, toimintaterapeuttien ja kotihoidon omahoitajan kanssa. Päivätoiminta tekee yhteistyötä myös seurakuntien ja kolmannen sektorin kanssa toiminnan tukemiseksi. Päivätoimintaa järjestettäessä voidaan saavuttaa synergiahyötyjä, jos toiminnalla on läheinen yhteys edellä mainittuihin yhteistyökumppaneihin tai muihin toimijoihin, jotka järjestävät ikäihmisten asumispalveluja, kuntoutusta tai aktivoivaa toimintaa.

Päiväkeskuspalvelua haetaan palveluohjauksen kautta. Palveluohjaajat (Pohjanmaan hyvinvointialueen viranhaltijat) tekevät kokonaisarvioinnin ikäihmisen tilanteesta. Henkilön, jolle tarjotaan päiväkeskuspaikka, edellytetään voivan osallistua päivätoiminnan toimintoihin. Henkilö voi halutessaan käydä tutustumassa päivätoimintaan.

Päivätoiminnan palvelusetelin saanut asiakas tekee tuottajan kanssa sopimuksen. Jos päivätoiminnan hinta ylittää palvelusetelin arvon ja asiakkaan omavastuuosuuden, maksaa asiakas erotuksen itse.

Päivätoiminnan tuottaja on velvollinen järjestämään päiväkeskuksen asiakkaille kuljetuksen päivätoimintaan ja tarvittaessa auttamaan asiakkaan sisään toimitiloihin. Kuljetus järjestetään yleensä julkisen liikenteen avulla tai taksikuljetuksena (kutsuliikenne).

Päiväkeskustoiminnan järjestäjä ei maksa kuljetuskustannuksia. Asiakas maksaa kuljetuksesta 4 € Osalle päivätoiminnan asiakkaista joudutaan järjestämään kuljetus joka päiväksi. Asiakkaan tilan ollessa vakaa voidaan kuljetus tilata pidemmäksi ajanjaksoksi kerrallaan.

Asiakkaat voivat mahdollisuuksien mukaan järjestää kuljetuksen päivätoimintaan itse. Päiväkeskukset tekevät kuljetusten osalta tiivistä yhteistyötä kotihoidon kanssa. Kotihoidon tulee tietää asiakkaan kuljetusten kellonajat. Osa asiakkaista tarvitsee kotihoidon palvelua esim. välittömästi päivätoiminnasta palattuaan.

9 Päivätoiminnan toiminnot

Yksityisen toimijan tulee tarjota päivätoiminnassa sekä ryhmätoimintoja että yksilöllisesti sopeutettuja toimintoja ja toimintakykyä ylläpitävää harjoitusta. Kaikki toiminnot ovat sosiaalisen yhdessäolon muotoja, sillä ne toteutetaan yleensä ryhmässä. Sosiaalinen yhdessäolo ja toiminnot edistävät myös psyykkistä elämänlaatua.

Sosiaaliset toiminnot: mm. yhteinen ruokailu ja yhteiset kahvihetket, retket, lautapelit, yhteislaulu, musiikkihetket, tarinoiden kertominen, ehdotetut aiheet, viihdyttäminen.

Fyysiset toiminnot: ryhmäliikunta, tuolijumppa ja -tanssi, kävelyt ulkona, tasapainoharjoittelu, yksilölliset harjoitusohjelmat, ADL-toimintojen harjoitus.

Kulttuuritoiminnot: elokuvanäytökset, luennot, runot, kirjastokäynnit, teatteri, musiikkiesitykset, museokäynnit.

Kognitiiviset toiminnot: sanomalehtien lukeminen ja keskustelu, ääneen lukeminen, vihjesuunnistus, bingo, tietokilpailut, muistin virkistäminen, ristisanatehtävät, keskustelu vanhoista esineistä, kartat, musiikki ja äänet, aistiharjoitukset (maistaminen, tunteminen ja haistaminen), eilinen-nykypäivä, kansanalmanakka.

Luovat toiminnot: tekstiilien painatus, leipominen, ruoanlaitto, käsityöt, askartelu, paperi- ja puutyöt, keramiikka, maalaaminen ja piirtäminen, puutarhatyöt, kukka-asetelmat.

Muut vaatimukset päivätoiminnan tuottajalle:

Tilat: Laadukkaat, toimintaan soveltuvat toimitilat, mm. esteettömät, turvalliset, hygieeniset. Palveluntuottaja vastaa kaikista tiloista, välineistä ja muista palvelutuotantoon tarvittavista varusteista.

Henkilöstö:

Kuvaus henkilöstön ammattitaidosta, ammatillisesta kelpoisuudesta, perehdytyksestä, täydennyskoulutuksesta ja kielitaidosta. Päivätoiminnassa vähintään kaksi työntekijää on aktiivisesti yhdessä asiakasryhmien kanssa. Työntekijöillä on vähintään lähihoitajan tutkinto, ja heillä on työsopimukset. Toiminnan turvaamiseksi on toimiva varahenkilöstöjärjestelmä, josta on laadittu kuvaus.

Toiminta:

- Malliesimerkki eri ryhmille suunnitellusta päiväohjelmasta ja sitä varten tarvittavista resursseista
- Toimintojen suunniteltu vaihtelu päivä- ja viikkotasolla sekä vuodenaikojen vaikutus siihen
- Ikääntyneen auttaminen itsestään huolehtimisessa ja päivittäisistä toiminnoista selviytymisessä henkilökohtaisen hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti. Tukea turvalliseen ja hyvään arkeen. Kylvetys voidaan järjestää henkilöille, joilla ei ole kylpemismahdollisuutta kotona.
- Muistia tukevat toiminnot
- Toimintakykyä tukeva liikunta, kuntoutus ja ulkoilu
- Omaishoitajien tukeminen heidän työssään
- Päivätoimintaa varten on laadittu kirjallinen lääkehoidon suunnitelma
- Päivätoimintaa varten on omavalvontasuunnitelma, johon sisältyy toimenpidesuunnitelma
- Säännöllisesti päivitettävät pelastus- ja turvallisuussuunnitelmat
- Asiakkaille päivätoiminnassa tarjottava ruoka on valmistettu ikääntyneiden maun ja ravitsemussuosittelun mukaisesti

Ryhmäkoko: 6–12 henkilöä riippuen henkilöiden avuntarpeesta

Kirjallinen dokumentaatio:

- miten palveluntuottaja kehittää ja varmistaa palvelun laatua ja seuraa asiakaspalautetta
- miten päiväkeskustoiminnan tuottaja varmistaa kriteerien täyttymisen ja miten kriteerejä seurataan käytännössä

10 Soveltamisohjeen muuttaminen

Pohjanmaan hyvinvointialueella on oikeus tehdä muutoksia tämän soveltamisohjeen ja sen liitteiden sisältämiin määräyksiin.

Pohjanmaan hyvinvointialue ilmoittaa palveluntuottajalle muutoksista kirjallisesti välittömästi päätöksen tekemisen jälkeen. Mikäli palveluntuottaja ei halua tulla sidotuksi muuttuneisiin sääntöihin, sen tulee ilmoittaa siitä Pohjanmaan hyvinvointialueelle kirjallisesti kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa muutossilmoituksen lähettämisestä. Mikäli Pohjanmaan hyvinvointialueelle ei toimiteta edellä mainittua ilmoitusta, palveluntuottaja sitoutuu noudattamaan muuttuneita ehtoja muutossilmoituksessa mainitusta päivästä lukien, mutta kuitenkin aikaisintaan kuusikymmentä (60) päivää muutossilmoituksen toimittamisesta.

Soveltamisohjeen voimassaoloaika: Tämä soveltamisohje on voimassa toistaiseksi.

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Palvelusetelit

Vammaispalveluiden soveltamisohje-

Henkilökohtainen apu

Pohjanmaan hyvinvointialue

Hyväksytty: Hyvinvointialuehallitus 26.09.2022 § 119

Sisällysluettelo

TOIMINTAOHJEEN PALVELUKOHTAINEN OSA

YLEISEN PALVELUSETELITOIMINTAOHJEEN HENKILÖKOHTAISEN AVUN PALVELUSETELIKOTAINEN OSA

HENKILÖKOHTAISEN AVUN PALVELUSETELIKOHTAINEN OSA TÄYDENTÄÄ PALVELUSETELIN YLEISTÄ TOIMINTAOHJETTA

1. Vammaispalvelulain mukainen henkilökohtainen apu	23
2. Henkilökohtaisen avun palvelusetelin asiakkaat.....	23
3. Henkilökohtainen apu	23
4. Henkilökohtainen apu - päivittäiset toimet ja työ.....	24
5. Henkilökohtainen apu - vapaa-aika	24
6. Asiakaskohtainen palvelutarpeenarvointi	24
7. Henkilökohtaisen avun palvelusetelin voimassaolo	24
8. Palveluntuottajan oikeudet ja velvollisuudet	25
8.1. Yhteydenotto ja palvelusetelillä tuotettavan palvelun ajankohta	25
8.2. Palveluntuottajan ja henkilökunnan pätevyysvaatimukset	25
8.3. Palvelun sisältövaatimukset	25
8.4. Asiakaskäyntikertojen kirjaus	26
8.5. Palvelua kuvaavien laatu- ja saatavuusmittarien seuranta ja raportointi.....	26
8.6. Tilaajan antamat tiedot palvelun tuottajalle.....	26
8.7. Palvelun viivästyminen tai peruuntuminen	26
9. Palvelusetelin arvo	27
9.1 Matkakorvaukset	27
10. Palvelun laskutus	27
12 Lainsäädäntö ja suositukset	29

HENKILÖKOHTAISEN AVUN PALVELUSETELIKOHTAINEN OSA TÄYDENTÄÄ PALVELUSETELIN YLEISTÄ TOIMINTAOHJETTA

Palvelusetelin yleistä toimintaohjetta täydennetään tällä vammaispalvelun palvelukohtaisella toimintaohjeella.

Tämä toimintaohje määrittelee palvelukohtaisesti palvelusetelillä tuotettavaa henkilökohtaisen avun palvelua.

1. Vammaispalvelulain mukainen henkilökohtainen apu

Tätä palvelusetelin toimintaohjetta noudatetaan, kun Pohjanmaan hyvinvointialueen vammaispalvelut järjestävät henkilökohtaisen avun palveluita sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain (569/2009) mukaisesti. Pohjanmaan hyvinvointialue velvoittaa, että palveluntuottajat noudattavat palvelusetelien yleisissä ja palvelukohtaisissa soveltamisohjeissa olevia määräyksiä.

Vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avun palvelusetelin toimintaohje on hallinnollinen ohje siitä, mihin yksityinen palveluntuottaja sitoutuu, kun palveluntuottaja hyväksytään palvelusetelillä toteutettavan henkilökohtaisen avun tuottajaksi.

Pohjanmaan hyvinvointialue ja palveluntuottaja asettavat nimeltä tai asemaltaan henkilön tai henkilöt, jotka toimivat yhteyshenkilöinä ja vastuuhenkilöinä tämän soveltamisohjeen vaatimusten toteuttamisessa ja ilmoitusten vastaanottajina.

2. Henkilökohtaisen avun palvelusetelin asiakkaat

Palvelusetelin käyttömahdollisuutta tarjotaan niille asiakkaille, jotka täyttävät vammaispalvelulain (1987/380) mukaiset henkilökohtaisen avun saamisedellytykset. Asiakkaalla tulee olla henkilökohtaisen avun tarpeen lisäksi kyky ja mahdollisuus palvelusetelin käyttämiseen ja toimimiseen kuluttaja-asemassa.

Henkilökohtaisen avun palveluseteli on tarkoitettu käytettäväksi henkilökohtaisen avun päätöksen mukaisesti.

Asiakkaan oikeus palveluseteliin ja sen käyttötarkoitukseen (päivittäiset toimet, työ ja vapaa-aika) kirjataan viranhaltijapäätökseen.

3. Henkilökohtainen apu

Henkilökohtainen apu on välttämätöntä toisen ihmisen antamaa apua niissä tavanomaiseen elämään liittyvissä toimissa, jotka henkilö tekisi itse, mutta vamman tai sairauden vuoksi hän ei selviä niistä itse.

Henkilökohtaista apua myönnetään vaikeavammaiselle henkilölle, jolla on vamman tai sairauden johdosta pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista. Itsenäisen elämän mahdollistaja vaikeavammaiselle henkilölle.

Vammaispalvelulain mukainen palvelu, johon palvelun myöntämiskriteerit täyttävällä vaikeavammaisella henkilöllä on subjektiivinen oikeus.

Henkilökohtaista apua myönnetään vaikeavammaiselle henkilölle, jolla on vamman tai sairauden johdosta pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista.

Henkilökohtainen apu ei ole hoivaa, hoitoa eikä valvontaa. Jos avun ja avustamisen tarve perustuu pääosin hoivaan, hoitoon ja valvontaan, tulee siihen vastata muulla tavoin kuin henkilökohtaisella avulla.

Tällaista hoivaa, hoitoa ja valvontaa, jota laissa tarkoitetaan, on ainakin sellainen hoito ja huolenpito, jota annetaan pääasiassa lääketieteellisin perustein tai sellainen hoito ja huolenpito, jota on annettavissa henkilön vammaisuudesta tai sairaudesta riippumatta, esimerkiksi perushoito.

4. Henkilökohtainen apu - päivittäiset toimet ja työ

Päivittäisiä toimia ovat toiminnot, joita ihmiset elämässään tekevät joka päivä tai harvemmin, mutta kuitenkin toistuvasti tietyin aikaväleihin. Esimerkkeinä päivittäisistä toimista ovat kotona ja kodin ulkopuolella tapahtuvat jokapäiväiset ja yleisesti elämässä tapahtuvat asiat ja toimet.

5. Henkilökohtainen apu - vapaa-aika

Henkilökohtaista apua myönnetään harrastuksiin, yhteiskuntaan osallistumiseen ja sosiaalista kanssakäymistä varten, kuten ystävyys- ja sukulaisuussuhteiden ylläpitämiseen kodin ulkopuolella.

Henkilökohtaista apua järjestetään vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jollei tätä pienempi tuntimäärä riitä turvaamaan vaikeavammaisen henkilön vapaa-ajan avuntarvetta.

6. Asiakaskohtainen palvelutarpeenarviointi

Pohjanmaan hyvinvointialueen vammaispalvelun viranhaltija, sosiaalityöntekijä, myöntää palvelusetelin asiakkaalle.

Viranhaltija tekee palvelusetelin myöntämisestä päätöksen, joka perustuu asiakaskohtaiseen palvelutarpeenarviointiin.

Asiakkaan saatua päätöksen henkilökohtaisen avun palvelusetelistä palveluntuottaja sitoutuu tuottamaan henkilökohtaista apua asiakkaalle tämän saaman palvelupäätöksen ja palvelusetelin mukaisesti.

7. Henkilökohtaisen avun palvelusetelin voimassaolo

Pohjanmaan hyvinvointialueen vammaispalvelut myöntää palvelusetelin yksittäiselle asiakkaalle. Palveluseteli on voimassa toistaiseksi tai määräajan.

Viranhaltija tekee palvelusetelin myöntämisestä päätöksen, joka perustuu asiakaskohtaiseen palvelutarvearviointiin.

Pohjanmaan hyvinvointialueella on oikeus tarkistaa asiakkaan palveluntarvetta ja palvelun tuottamisen tapaa myös jo myönnetyn palvelusetelin voimassaoloaikana sen arvioimiseksi, voidaanko palvelua tuottaa ensisijaisen järjestämistavan mukaisesti, työnantajamallin mukaisesti tai omana toimintana.

8. Palveluntuottajan oikeudet ja velvollisuudet

8.1. Yhteydenotto ja palvelusetelillä tuotettavan palvelun ajankohta

Asiakkaalle tehdään aina viranhaltijapäätös henkilökohtaisen avun kestosta ja määrästä.

Päätöksen lisäksi asiakas saa palvelusetelin, ohjeet ja luettelon hyväksytyistä palveluntuottajista.

Yhteydenotto henkilökohtaisen avun saamiseksi palvelusetelillä, tapahtuu asiakkaan taholta, joka ottaa yhteyttä palveluntuottajaan saadakseen henkilökohtaista apua palvelusetelillä.

Asiakas esittää palveluntuottajalle palvelusetelin, josta ilmenee palvelusetelin numero ja tuottajan varmenne, joiden avulla palveluseteliportaalissa näkee palvelusetelin voimassaolon sekä myönnetyn/ jäljellä olevan tuntimäärän.

Palveluntuottaja vastaa siitä, että asiakas saa palvelun sovituksi ja että avustaja on sovituksessa paikassa sovittuun aikaan.

Laskutusperusteena ovat kirjatut tunnit.

Mikäli asiakkaan tunnit on jo käytetty, niin päätöksen ylittäviä tunteja ei voi laskuttaa palvelun järjestäjältä, Pohjanmaan hyvinvointialueelta. Palveluntuottaja vastaa siitä, että Pohjanmaan hyvinvointialueelle annetut tiedot ovat ajan tasalla.

Palveluntuottajan vastuuhenkilön vaihtuessa, siitä tulee ilmoittaa välittömästi vammaispalvelun palvelusetelin yhteyshenkilölle/ henkilöille. Palveluntuottaja vastaa siitä, että muutokset kirjataan palvelusetelijärjestelmiin.

8.2. Palveluntuottajan ja henkilökunnan pätevyysvaatimukset

Vammaispalvelulaki ei edellytä avustustyötä suorittavalta henkilöstöltä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattitutkintoa.

Palveluntuottaja vastaa siitä, että avustajana toimivat henkilöt soveltuvat tehtävään.

Palveluntuottaja vastaa siitä, että avustajana toimivat esittävät kuvallisen henkilökortin (ajokortti, passi tai muu) asiakkaan luokse mennessään.

Palveluntuottaja huolehtii henkilöstönsä riittävästä valmiuksista avustustyössä, perehdytyksestä, kehittämisestä ja täydennyskoulutuksesta.

Palveluntuottaja huomioi asiakkaan yksilölliset toiveet ja tarpeet valitessaan avustajaa kyseiseen kohteeseen.

Esimerkiksi pystyvätkö avustajat:

- nostamaan tai tekemään muita fyysistä voimaa vaativia tehtäviä
- menemään kotiin, jossa on lemmikkieläimiä
- menemään allergisen asiakkaan kotiin (avustajan oltava savuton, ei voimakkaita tuoksuja, ei lemmikkieläimiä avustajalla)
- avustajan kielitaito
- vaihtoehtoiset kommunikoinnin menetelmät

Palveluntuottajan on pyydettävä rikosrekisteriotteet yrityksessään työskenteleviltä työntekijöiltä.

8.3. Palvelun sisältövaatimukset

Vammaispalvelulain mukainen henkilökohtainen apu on apua niissä tavanomaiseen elämään liittyvissä toimissa, jotka henkilö tekisi itse, mutta ei niistä vammansa tai sairautensa vuoksi kokonaan tai osittain itse selviä.

Vammaispalvelulain 3 §:n mukaan palveluja ja tukitoimia järjestettäessä on otettava huomioon asiakkaan yksilöllinen avun tarve. Säännös korostaa sosiaalihuollon asiakaslain 8 §:ään kirjattua asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja osallistumista koskevien säännösten huomioon ottamista.

Asiakaslain mukaan sosiaalihuoltoa toteuttaessa on ensisijaisesti otettava huomioon asiakkaan toivomukset ja mielipide ja muutoinkin kunnioitettava hänen itsemääräämisoikeuttaan.

Asiakkaalle on annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa palvelujensa suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Henkilökohtaista apua ei voida toteuttaa/antaa, mikäli asiakas ei itse ole paikalla.

Käytännön avustamistilanteessa asiakas ohjaa ja neuvoo avustajaa sekä toimii työnjohtajana.

Tilauksen yhteydessä asiakas ja palveluntuottaja sopivat myös palvelun kestosta ja aikataulusta. Henkilökohtaisen avun -palvelun on oltava sisällöltään, suoritustavaltaan ja laadultaan sitä, mistä on sovittu. Palvelu on suoritettava laadukkaasti ja huolellisesti sekä ottaen huomioon asiakkaan mielipiteet ja etu.

Asiakas ilmoittaa tilausta tehdessään palveluntuottajalle sellaiset tiedossaan olevat seikat, jotka vaikuttavat olennaisesti henkilökohtainen avun asianmukaiseen toteuttamiseen.

8.4. Asiakaskäyntikertojen kirjaus

Palveluntuottaja kirjaa käyntikertansa palveluseteliportaaliin, Palsi.fi ajantasaisesti. Käyntikertojen kirjaus on edellytys laskutukselle.

8.5. Palvelua kuvaavien laatu- ja saatavuusmittarien seuranta ja raportointi

Palveluntuottajan on raportoitava tilaajalle palveluseteliasiakkaiden tekemät muistutukset ja niihin palveluntuottajan vastaavan johtajan laatimat vastaukset/vastineet ja lausunnot.

Palvelun tuottajan on myös informoitava tilaajaa kaikista valtion aluehallintoviranomaiselle tai Valviralle tehdyistä kanteluista ja Potilasvakuutuskeskukselle tehdyistä vahinkoilmoituksista, jotka liittyvät palvelusetelijärjestelmään.

Palveluntuottajan tulee raportoida myös mahdolliset asiakastytyväisyyskyselyjen tulokset, jotka palveluntuottaja tekee/teettää omasta toiminnastaan.

8.6. Tilaajan antamat tiedot palvelun tuottajalle

Myöntäessään palvelusetelin tilaajan tulee varmistua siitä, että palveluntuottajan käytössä on riittävät asiakkaan perustiedot.

Tilaajan on informoitava asiakasta tästä seikasta palveluseteliä antaessaan.

8.7. Palvelun viivästyminen tai peruuntuminen

Henkilökohtaisen avun toteuttamisen aikatauluista sovitaan tilauksessa tai yksilöllisessä palvelusopimuksessa.

Palvelu on viivästynyt, jos avustaja ei ole asiakkaan luona sovituksessa paikassa sovittuun aikaan.

Jos henkilökohtainen apu -palvelu ei toteudu tai viivästyy sen vuoksi, että asiakas ei ole ennalta sovituksessa paikassa sovittuun aikaan, palvelun ei voida katsota viivästyneen vaan palvelutapahtuma on käynnistynyt sovittuna alkamisaikana.

Edellä mainitussa tapauksessa asiakas ja palvelutuottaja sopivat keskenään henkilökohtaisen avun tunteihin liittyvistä veloituksista.

Asiakkaan kokiessa tulleen väärin kohdelluksi palvelutuottajan taholta, on asiakkaan oltava yhteydessä palvelunjärjestäjään.

9. Palvelusetelin arvo

Palvelusetelin arvo Pohjanmaan hyvinvointialueella:

Henkilökohtainen apu	(01.01.2022)	01.01.2023
Arkipäivät, ma-pe 07.00-18.00	(23,30€/h)	24,33€/h
Ilta klo 18.00 - 24.00	Korotus 15 % (26,79€/h)	27,97€/h
Lauantai 07.00-18.00	Korotus 20% (27,96€/h)	29,19€/h
Lauantai klo 18.00 - 24.00	Korotus 100 % (46,60€/h)	48,65€/h
Sunnuntai + arkipyhät	Korotus 100% (46,60€/h)	48,65€/h
Yö	Korotus 25% (29,12€/h)	30,40€/h

9.1 Matkakorvaukset

Matkat korvataan Verohallinnon vuosittain vahvistaman päätöksen mukaisesti.

Matkakorvausta voi laskuttaa asiakaskohtaisesti kotikäynniltä, kun yhdensuuntainen matka asiakkaan luona on yli kymmenen (10) kilometriä palveluntuottajan toimipisteestä, jolloin korvaus maksetaan vain yli 10 km ylittävältä osalta.

Matkakorvausta maksetaan enintään sadan (100) kilometrin yhdensuuntaisesta matkasta, tällöin matkakorvausta maksetaan palveluntuottajan toimipisteestä asiakkaan luokse enintään yhdeksänkymmenen (90) kilometrin yhdensuuntaisesta matkasta ja edestakaiselta matkalta enintään 180 kilometritä.

Matkan jatkuessa palveluseteliasiakkaan luota toiselle palveluseteliasiakkaalle, on palveluntuottajalla oikeus laskuttaa matkakorvaus myös tältä matkalta, mikäli tämäkin matka on yli kymmenen (10) kilometriä palveluntuottajan toimipisteestä.

Palveluntuottajalla on oikeus laskuttaa ainoastaan tosiasiallisesti ajettu matka. Matkakorvauksia ei voi sisällyttää palveluseteliin.

Matkakorvaukset ja -reitti sekä käynnin ajankohta tulee kirjata asiakaskohtaisesti laskuun tai palveluportaaliin, mikäli se on otettu käyttöön. Matkakorvaukset korvataan veroviranomaisten vahvistaman normin mukaisesti. Matkakorvauksien laskutusosoite on sama kuin palvelusetelillä. Lasku tarkistetaan ja sen hyväksyy palvelusetelin myöntäjä.

Palveluntuottajan tulee pitää ajopäiväkirjaa.

Palvelusetelipalvelussa asiakkaalta ei saa laskuttaa kilometrikorvauksia.

10. Palvelun laskutus

Palveluntuottaja laskuttaa tilaajaa enintään kerran kuukaudessa jälkikäteen palveluseteli-päätöksen mukaisesti.

Palveluntuottaja rekisteröi tehdyt työtunnit viikoittain.

Vuoden vaihteessa kuluvan vuoden laskut tulee veloittaa järjestelmässä erikseen ilmoitettavaan päivään mennessä.

Pohjanmaan hyvinvointialue maksaa palveluntuottajalle palvelusetelin arvon ja toteutuneen palvelunmukaisen summan laskua vastaan sähköinen palvelusetelijärjestelmä. Palveluntuottaja tekee laskun palvelusetelijärjestelmässä. Laskutusjakso on yksi kuukausi.

Pohjanmaan hyvinvointialue käyttää sähköistä palvelusetelijärjestelmää.

Palvelusetelillä tuotetusta palvelusta ei lähetetä manuaalista laskua Pohjanmaan hyvinvointialueelle, vaan palveluntuottaja hoitaa laskutuksen sähköisessä palvelusetelijärjestelmässä-

Palvelusetelijärjestelmän verkkopalvelun käyttöön riittävät:

- Internet-yhteys ja
- Henkilökohtainen sähköpostiosoite
- Kirjautuminen järjestelmään
- Tee hakemus henkilökohtaisen avun palveluseteli tuottajaksi
- Tee lasku järjestelmän kautta

Pohjanmaan hyvinvointialue hyväksyy palveluntuottajan palvelusetelijärjestelmässä. Hyväksytyksi tulemisen jälkeen palveluntuottaja saa sähköpostia ja on valmis käyttämään palvelusetelijärjestelmää. Palvelusetelijärjestelmän asiakaspalvelusta saa tarvittaessa lisää informaatiota.

Yrityksen tiedot julkaistaan palveluntuottajarekisterissä, jossa yhteystiedot, hyväksytyt palvelut ja hinnoittelu näkyvät valtakunnallisesti.

Pohjanmaan hyvinvointialue antaa asiakkaalle palvelupäätöstunnuksella varustetun palvelusetelin.

Palveluntuottaja on veloitettu tarkistamaan asiakkaan henkilöllisyyden ja palvelusetelin vastaavuuden toisiinsa.

Palvelu tuotetaan setelin voimassaoloaikana.

12 Lainsäädäntö ja suositukset

1. Arkistolaki (831/1994)
2. Arvonlisäverolaki (1501/1993) ja sosiaalihuoltopalvelujen arvonlisäverotus (HE 88/1993/verohallinto)
3. Ennakonperintälaki (1118/1996)
4. Euroopan parlamentin ja neuvoston yleinen tietosuoja-asetus (EU) (679/2016)
5. Hallintolaki (434/2003)
6. Kielilaki (423/2003)
7. Kuluttajansuojalaki (38/1978)
8. Laki hyvinvointialueesta (611/2021)
9. Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012)
10. Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016)
11. Laki kuluttajariitalautakunnasta (8/2007)
12. Laki liiketoimintakiellosta (1059/1985)
13. Laki omaishoidon tuesta (937/2005)
14. Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992)
15. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (784/2021)
16. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä (569/2009)
17. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta (733/1992)
18. Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (272/2005)
19. Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöstä (817/2015)
20. Laki sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista (254/2015)
21. Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
22. Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta (1346/1999)
23. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999)
24. Laki yksityisestä terveydenhuollosta (152/1990)
25. Laki yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011)
26. Rikosrekisterilaki (770/1993)
27. Sosiaali- ja terveysministeriön asetus potilasasiakirjoista (298/2009)
28. Sosiaali- ja terveysministeriön asetus yksityisistä sosiaalipalveluista (1053/2011)
29. Sosiaalihuoltolaki (710/1982) ja (1301/2014)
30. Terveystietolaki (1326/2010)
31. Tietosuojalaki (1050/2018)
32. Työterveyshuoltolaki (1383/2001)
33. Työturvallisuuslaki (738/2002)
34. Vahingonkorvauslaki (412/1974)
35. Valtioneuvoston asetus sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (608/2005)

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Palveluseleillä myönnettävät lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineet ja apuvälinepalvelut

Pohjanmaan hyvinvointialue

Sisällysluettelo

1	Soveltamisala.....	3
2	Pohjanmaan hyvinvointialueen velvoitteet	3
2.1	Pohjanmaan hyvinvointialueen antamat tiedot palveluntuottajalle	3
3	Palveluntuottajan velvoitteet.....	3
3.1	Vaadittava raportointi, valvonta ja laadun hallinta	3
3.2	Palvelusetelillä tuotettavan palvelun aikaraja	3
3.3	Palvelutapahtuman kirjaaminen	3
4	Asiakkaan asema ja oikeudet.....	4
4.1	Vastuu virhetilanteista	4
5	Peruukkihankinnat.....	4
5.1	Palvelusetelijärjestelmän piiriin kuuluvat asiakkaat ja potilaat	4
5.2	Palveluntuottajan toimitiloja koskevat vaatimukset	4
5.3	Palveluntuottajan henkilökunnan pätevyysvaatimukset.....	4
5.4	Tuotteita ja palvelua koskevat sisältövaatimukset	4
5.5	Palvelusetelin arvo ja palveluiden sallittu hinnoittelu	5
5.6	Asiakkaan ostamat lisäpalvelut	5
6	Rintaproteesihankinnat.....	5
6.1	Palvelusetelijärjestelmän piiriin kuuluvat asiakkaat ja potilaat	5
6.2	Palvelun tuottajan toimitiloja koskevat vaatimukset	5
6.3	Palvelun tuottajan henkilökunnan pätevyysvaatimukset.....	5
6.4	Tuotteita ja palvelua koskevat sisältövaatimukset	6
6.5	Palvelusetelin arvo ja palveluiden sallittu hinnoittelu	6
6.6	Asiakkaan ostamat lisäpalvelut	6

1 Soveltamisala

Tämä sääntökirja on asiakirja, jossa esitetään Pohjanmaan hyvinvointialueen asettamat hyväksymiskriteerit lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälinepalvelujen palvelusetelituottajalle.

Apuväline on lääkinnällisen kuntoutuksen asetuksen mukaan lääkinnällisin perustein todetun toimintavajavuuden korjaamiseen tarkoitettu väline, laite tai vastaava, jota vajaakuntoinen henkilö tarvitsee selviytyäkseen päivittäisissä toiminnoissaan.

Sääntökirjassa olevat vaatimukset, joissa viitataan yksityisestä terveydenhuollosta annettuun lakiin (152/1990), koskevat palveluntuottajia, jotka tuottavat lain 2 §:n määritelmän tarkoittamia terveydenhuollon palveluja. Peruukkipalvelua ei katsota lain tarkoittamaksi terveydenhuollon palveluksi.

2 Pohjanmaan hyvinvointialueen velvoitteet

2.1 Pohjanmaan hyvinvointialueen antamat tiedot palveluntuottajalle

Apuvälineen hankkimista varten tarvittavat tiedot ovat palvelusetelissä, jonka asiakas toimittaa valitsemalleen palveluntuottajalle saatuaan palvelusetelin.

3 Palveluntuottajan velvoitteet

3.1 Vaadittava raportointi, valvonta ja laadun hallinta

Palveluntuottajan on ilmoitettava oma-aloitteisesti Pohjanmaan hyvinvointialueen yhteyshenkilölle toiminnassaan tapahtuvista olennaisista muutoksista, kuten yleisosassa on kuvattu, sekä tilanteesta, jossa tuotteiden toimittamiseen tai saatavuuteen liittyy pidempiaikainen keskeytys tai este.

3.2 Palvelusetelillä tuotettavan palvelun aikaraja

Asiakkaan on päästävä apuvälinearvioon kymmenen (10) työpäivän kuluessa yhteydenotosta. Peruukin toimitusaika korkeintaan 30 päivää.

3.3 Palvelutapahtuman kirjaaminen

Palveluntuottaja kirjaa toteutuneen palvelutapahtuman viiden (5) päivän kuluessa Palse.fi – portaaliin. Palvelutapahtuman kirjaaminen on edellytys laskulle. Kirjaukseen merkitään palveluajankohdan lisäksi palvelun antaneen henkilön nimi ja luovutetun apuvälineen (peruukin) malli.

4 Asiakkaan asema ja oikeudet

4.1 Vastuu virhetilanteista

Palveluntuottaja vastaa apuvälineeseen ja palveluun liittyvistä virhetilanteista asiakkaalle.

5 Peruukkihankinnat

5.1 Palvelusetelijärjestelmän piiriin kuuluvat asiakkaat ja potilaat

Palveluseteli peruukin hankkimiseksi lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineenä voidaan myöntää potilaalle, joka on esim. sairauden tai sytostaatti- tai sädehoidon vuoksi menettänyt osan tai kaikki hiuksensa. Pääsääntöisesti myönnetään kuituhiusperuukki.

5.2 Palveluntuottajan toimitiloja koskevat vaatimukset

Peruukkien sovitukset tapahtuvat palveluntuottajan tiloissa, joiden edellytetään olevan asianmukaiset ja sijaitsevan Suomessa. Peruukkihankinta on asiakkaalle usein arkaluonteinen asia, joten asiakaspalvelun edellytetään tapahtuvan rauhallisessa, näkösuojatussa sovitustilassa.

5.3 Palveluntuottajan henkilökunnan pätevyysvaatimukset

Peruukkien arviointiin ja sovitukseen liittyvästä asiakaspalvelusta huolehtivalla henkilöllä tulee olla parturi-kampaajan ammattitutkinto ja/ tai muu peruukkialaan perehdyttävä koulutus sekä vähintään yhden (1) vuoden työkokemus peruukkipalvelusta, jolla tarkoitetaan peruukin arviointia, mittausta, sovitusta, muutosten tekemistä, leikkausta / muotoilua sekä käytönopastusta asiakkaalle.

Apuvälinearviosta ja sovituksista vastaava henkilö säilyy samana palvelujakson ajan, ellei asiasta erikseen asiakkaan kanssa muuta sovita. Henkilön voi korvata saman pätevyyden omaava kollega loma-aikoina, sairastuessa ja koulutuksessa ollessa.

5.4 Tuotteita ja palvelua koskevat sisältövaatimukset

Peruukkien tulee soveltua lääkinnällisiksi apuvälineiksi, ja niiden materiaalien tulee olla myrkyttömiä.

Palveluntuottaja vastaa peruukin sopivuudesta asiakkaalle. Sopivuus- ja tuotetakuu tulee olla vähintään kolme (3) kuukautta. Takuu-aika alkaa tuotteen luovutuksesta asiakkaalle.

Peruukeista tulee olla saatavilla eri malleja, värejä, kokoja ja pituuksia, joista osan tulee olla peruukkeja, joissa pääläen alueella on monofilamenttiosa. Peruukkeja tulee olla saatavilla erivärisiä samalla hinnalla.

Peruukkipalvelu sisältää peruukin arvion ja sovituksen, tarvittavat muutokset, leikkauksen / muotoilun sekä peruukin käytön ja huollon opastuksen kirjallisine suomenkielisin ja/tai ruotsinkielisin ohjeineen. Koska kyseessä on yksilöllinen tuote, peruukkia on aina sovittava.

Palveluntuottajan tuotevalikoimassa tulee olla peruukin pesuun ja hoitoon tarvittavat tuotteet, jotka asiakas voi hankkia halutessaan omakustanteisesti.

5.5 Palvelusetelin arvo ja palveluiden sallittu hinnoittelu

Peruukkihankintojen palvelusetelin arvo esitetään liitteessä 1.

Palveluntuottajan on ilmoitettava hinnat siten, että tuotteen lisäksi hinta sisältää peruukin arvion ja sovituksen, tarvittavat muutokset, leikkauksen / muotoilun sekä käytön opastuksen kirjallisine ohjeineen. Hintojen tulee sisältää myös käytettävät pakkausmateriaalit, eli niistä ei toimituksen yhteydessä hyväksyttyä erillistä veloitusta.

5.6 Asiakkaan ostamat lisäpalvelut

Palveluseteli on henkilökohtainen, ja sitä voi käyttää vain palvelusetelissä määritellyn tuotteen / palvelun hankkimiseen. Asiakas maksaa itse ne tuotteet / palvelut, jotka eivät kuulu palvelusetelipalveluun (esimerkiksi kampa, harja, pesuaine). Mikäli palvelusetelin arvo ei kata tuotteen / palvelun koko hintaa, asiakas maksaa itse palvelusetelin arvon ylittävän osuuden.

6 Rintaproteesihankinnat

6.1 Palvelusetelijärjestelmän piiriin kuuluvat asiakkaat ja potilaat

Palveluseteli rintaproteesin hankkimiseksi lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineenä voidaan myöntää rintasyöpäpotilaille rinnanpoistoleikkauksen jälkeen.

6.2 Palvelun tuottajan toimitiloja koskevat vaatimukset

Rintaproteesien sovitukset tapahtuvat palvelun tuottajan tiloissa, joiden edellytetään olevan asianmukaiset ja sijaitsevan Suomessa. Tilojen edellytetään täyttävän potilaan yksityisyydensuojan vaatimukset eli tiloissa edellytetään olevan erillinen sovitustila.

6.3 Palvelun tuottajan henkilökunnan pätevyysvaatimukset

Rintaproteesien arviointiin ja sovitukseen liittyvästä asiakaspalvelusta huolehtivalla henkilöllä tulee olla terveydenhuoltoalan koulutus ja sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira, ent. TEO) myöntämä oikeus harjoittaa ammattia laillistettuna ammattihenkilönä.

Apuvälinearviosta ja sovituksista vastaava henkilö säilyy samana palvelujakson ajan, ellei asiasta erikseen asiakkaan kanssa muuta sovita. Henkilön voi korvata saman pätevyyden omaava kollega loma-aikoina, sairastuessa ja koulutuksessa ollessa.

6.4 Tuotteita ja palvelua koskevat sisältövaatimukset

Rintaproteesien tulee täyttää lainsäädännössä niille asetetut vaatimukset.

Tuotteiden tulee kestää puhdistus saippualla ja vedellä.

Tuotetakuu tulee olla vähintään yksi (1) vuosi ja sopivuustakuu vähintään kolme (3) kuukautta. Takuu-aika alkaa tuotteen luovutuksesta asiakkaalle.

Tuotteen mukana tulee toimittaa sen käyttöohjeet, jotka sisältävät ohjeet mm. apuvälineen puhdistuksesta sekä mahdollisuudesta käyttää apuvälinettä uudessa tai saunoessa.

6.5 Palvelusetelin arvo ja palveluiden sallittu hinnoittelu

Rintaproteesihankintojen palvelusetelin arvo esitetään liitteessä 1.

Palvelun tuottajan on ilmoitettava hinnat siten, että tuotteen lisäksi hinta sisältää yksilöllisen apuvälinearvion, sovituksen ja käytön opastuksen asiakkaalle. Hintojen tulee sisältää myös käytettävät pakkausmateriaalit, eli niistä ei toimituksen yhteydessä hyväksytä erillistä veloitusta.

6.6 Asiakkaan ostamat lisäpalvelut

Palveluseteli on henkilökohtainen, ja sitä voi käyttää vain palvelusetelissä määritellyn tuotteen / palvelun hankkimiseen. Asiakas maksaa itse ne tuotteet / palvelut, jotka eivät kuulu palvelusetelipalveluun (esimerkiksi rintaliivit, uimaproteesi). Mikäli palvelusetelin arvo ei kata tuotteen / palvelun koko hintaa, asiakas maksaa itse palvelusetelin arvon ylittävän osuuden.